

לרועץ לו. שלא כיריבו יוסטוס איש טבריה זכה הכוהן הירושלמי וכתביו נשתמרו עד ימינו. גרמה ליך החיבה היתרה שנודעה לו לסופר מאת הכנסייה הנוצרית, אשר ראתה בו, בין השאר, גם עד למעשיו של ישו הנוצרי (בפיסקה המפורסמת בספר השמונה-עשר של 'קדמוניות היהודים', שעליה לא פסק הוויכוח עד היום הזה — ועל כך ידובר בהרחבה בפירושו). אלא שחיבה זו שוברה היה בצידה. ככל שהרבו המעתיקים להעתיק את כתבי הסופר, רבו והלכו השיבושים בנוסח. ולא די בכך: המעתיקים האחרונים, ששיבושיהם של הראשונים לא נעלמו מהם, ביקשו וניסו לתקן, ונמצאו משבשים עוד יותר. התוצאה היא, שאין לך טפסט יווני עתיק, ששיבושיו וקלקוליו קשים כאלה שנפלו בכתבי יוסף בן מתתיהו. יש בהם פרשיות שלמות, שגם המצוי אצל טפסטים יוונים קשים עומד תוהו ונבוך למראה הסירוסים שנסתרס הטפסט. המתרגם אנוס היה אפוא לשים לב לכך, שלא יבוא הקורא המבין ויטען, כי עשה את מלאכתו רמייה ולא העיר את הקורא על כך, שבמקום פלוני אין התרגום ודאי כלל-ועיקר, ובמקום אלמוני הובא נוסח שונה מן המסורת של כתבי-היד.

מצד שני ברור, שמקור המספר את דברי ימי ישראל בתקופת הבית השני רצוף בעיות מבעיות שונות לא רק מצד המצוי בו, אלא גם, ואולי בעיקר, מצד החסר בו. יוסף בן מתתיהו לא ניחן בחוש הדיוק והביקורת. לעתים אנו מוצאים עניינים חשובים כשהם משולבים בעניינים שאין להם כל זיקה למסופר. בעיה חמורה הן התעודות הרבות המובאות בגוף הספר. האשמות רבות הוטחו כלפי יוסף: נאמר עליו, שהוא זייפן ומספר דברים שלא היו מעולם. כל זה טעון הסבר וליבון. אין אפוא פלא בכך, שהפירוש הלך והסתעף עד כדי 'מבוא לתולדות הבית השני' על רקע 'קדמוניות היהודים', וכן הלך והתרחב כדי שורת כרכים. כרך אחד יקיף את הספרים יא-יב, כלומר את הזמן משיבת ציון עד מות יהודה המכבי; כרך שני יכלול את המאורעות המסופרים בספרים יג-יד, כלומר תולדות בית חשמונאי עד כיבוש ירושלים על-ידי הורדוס בשנת 37 לפני סה"נ; כרך שלישי יפרש את הספרים טו-יז, כלומר תולדות בית הורדוס עד לשלטון הפרוקוראטורים; הכרך האחרון יקיף את הספרים יח-כ, היינו את המאורעות מראשית שלטון הפרוקוראטורים עד שנת 66 לספה"נ, היא שנת פרוץ המלחמה, שנסתיימה בחורבן בית שני.

הפירוש יהא ערוך לפי מספרי הסעיפים שבשולי העמודים. שיטה זו עדיפה מן השיטה הישנה של ציון הערות על-ידי מספרים זעירים בגוף הטכסט. הקורא כאינו נזקק לפירושים יוכל לקרוא את הטכסט בלא יפריעוהו המספרים, ואלה שירצו לעקוב אחר ההסברים ימצאום בפירוש על-פי מספרי הסעיפים שבשולי העמודים.

המתרגם והמפרש

ירושלים, ניסן תשכ"ג

ספר אחד-עשר

אלה הדברים הכלולים בספר האחד-עשר של תיאור קדמוניות היהודים ליוסף:

- א. כיצד שלח כורש מלך הפרסים את היהודים מבבל לארצם והרשה אותם לבנות את בית-המקדש.
- ב. כיצד הפריעו אותם שרי המלך מלכונות את המקדש והיו למכשול בעבודתו. כיצד תפס פנבוזי בנו של כורש את המלוכה אחרי מותו ואסר על היהודים בכלל לבנות את בית-המקדש.
- ג. דריוש בן היסטאספס מלך הפרסים וכיבד את עם היהודים ובנה את בית מקדשם.
- ד. כיצד נהג גם בנו אחשוורוש אחרי מנהג דומה ביהודים.
- ה. כיצד נהג בגוהי, שר צבאו של ארתכשרפוש השני, בזדון גדול ביהודים.
- ו. כיצד היטיב עמהם אלכסנדרוס מלך המוקדונים לאחר שכבש את יהודה.

הספר מקיף זמן של מאתיים ארבעים ושלוש שנים וחמישה חודשים.

- א. א. 1 ובשנת אחת למלכות פֹּרֶשׁ, היא שנת שבעים מיום שעלחה לו לעמנו לגלות מארצו לבבל, חמל אלוהים על שבנותם וצרתם של האומללים האלה ועשה להם כאשר הגיד להם מראש ביד ירמיהו הנביא לפני חורבן העיר, כי אחרי שיעבדו את נבוכד-נאצר ובניו ויעמדו בשעבודם זה שבעים שנה, ישוב ויחזירם לארץ אבותיהם ויבנו את בית-המקדש וייהנו מאושרם כקדם. כי העיר את רוח פֹּרֶשׁ ועוררו להעביר מכתב באסיה כולה: 'כה אמר המלך כורש, מאחר ששמני אל עליון מלך על העולם הנושב, לדעתי כי הוא האלוהים אשר עם ישראל משתחוה לו. כי הנה הודיע את שמי ביד נביאיו וכי עתיד אני לבנות את בית-המקדש בירושלים בארץ יהודה'.
- ב. 5 זאת הדברים האלה ידע פֹּרֶשׁ מתוך קריאה בספר הנבואה, שהניח אחריו ישעיהו מאתיים ועשר שנה קודם. כי הנביא הזה הוא שאמר, שפה דיבר (אליו) אלוהים בסתר: 'רצון הוא מלפני שישלח כורש את עמי לארצו ויבנה את בית-המקדש, לאחר שאשימנו מלך על גויים רבים וגדולים'. דברים אלה ניבא ישעיהו מאה וארבעים שנה לפני חורבן בית-המקדש. והנה, משקרא אותם פֹּרֶשׁ והשתאה (לגבורת) אלוהים, תקפתו (רוח) התעוררות ותשוקה עזה לקיים מה שכתוב וקרא ליקירי היהודים שבבבל ואמר להם, שהוא נותן להם רשות ללכת אל ארץ אבותיהם ולהקים את ירושלים העיר ואת בית-המקדש אלוהים, כי גם אלוהים יהיה בעוזריהם והוא (המלך) יכתוב אל שריו ואל פחותיו היושבים בשכנותה של הארץ ההיא, שירימו בשבילם תרומת זהב וכסף לבניין בית-המקדש, לרבות בהמות לקרבנות.
- ג. 8 משהודיע פֹּרֶשׁ את הדברים האלה לאנשי ישראל, יצאו ראשי שני השבטים יהודה ובנימין והלוויים והכוהנים לירושלים, שפן רבים נשאו בבל, כי לא רצו לנטוש את נכסיהם. וכשהגיעו סיעו אותם רעי המלך כולם והעלו חלקם לבניין בית-המקדש, אלה בזהב ואלה בכסף ואלה בצאן ובסוסים רבים. והם שילמו לאלוהים את נדריהם והקריבו את הקרבנות כמשפט לפי המנהג הקדום, כמו שבה ונוסדה עירם וקם לתחייה סדר-העבודה מימי קדם. וכורש שלח והחזיר להם גם את כלי אלוהים.
- עזרא א, י"ח 11 שהביא נבוכדנאצר המלך בבלה מביזת בית-המקדש. והוא מסר אותם למתכונת גזברו, וציווהו לטלטלם ולתתם לשבצר לשומרם עד שייבנה בית-המקדש, ולמוסרם, לאחר שישלם (בניינו), לכוהנים ולראשי העם, לשים אותם בבית-המקדש. אף שלח

כורש מכתב אל הפחות שבסוריה וזו לשונו: 'כורש המלך לתתני ולשתר-בזוני שלום. נתתי רשות ליהודים היושבים בארצי והרוצים (בכך) לחזור לארץ מולדתם ולקומם את עירם ולבנות את בית-מקדש האלוהים שבירושלים במקום אשר עמד בו בראשונה. ואשלח גם את מתרדת גזברי ואת זרובבל נשיא היהודים, למען יירו את יסודות בית-המקדש ויבנוהו שישים אמה קומתו, וכמידה הזאת גם רוחבו, ויעשו שלושה נדבכים של אבני גזית ואחד של עץ מעצי הארץ, וגם מזבח אשר יקריבו עליו לאלוהים. רצון הוא מלפני, כי ההוצאות לכל הדברים האלה יוקחו משלי. והכלים, אשר שדד נבוכדנאצר המלך מבית-המקדש, הן שלחתי ומסרתי אותם למתרת הגזבר ולזרובבל נשיא היהודים, כי יעבירו לירושלים ויחזירו וישימום בבית-מקדש האלוהים. וזה מספרם: כפורי-זהב חמישים, ארבע מאות של כסף; גביעי-זהב תיריקליים חמישים, ארבע מאות של כסף; פדי-זהב חמישים, חמש מאות של כסף; כלי-נסך של זהב ארבעים, שלוש מאות של כסף; שלושים ספלים של זהב, אלפיים וארבע מאות של כסף, וכלים גדולים אחרים אלף. הריני מנדב ליהודים את מתנת הכבוד, אשר הוחזקו אבותיהם (לקבלה), עשרים ריבוא וחמשת אלפים וחמש מאות דראכמות מחיר בהמות ויין ושמן, ושתי ריבואות וחמש מאות ארטאבות של חיטה לקמח סולת. מצוותי היא כי יספקו הצרכים האלה מן המסים של שומרון. והכוהנים בירושלים יקריבו את הקרבנות האלה לפי חוקי משה, ובהקריבם יתפללו לאלוהים לשלום המלך וביתו, ועל מלכות פרס כי יאריכו ימיה. רצון הוא מלפני, שפל אשר לא ישמע לדברי אלה ויבטל אותם, ייתלה על עץ ונכסיו יוחרמו לאוצר המלך'. זו לשון המכתב. ומספר האנשים שהתכנסו בירושלים מן הגולה היה ארבע ריבוא ואלפיים וארבע מאות שישים ושניים.

וכאשר ירו את יסודות בית-המקדש ושקדו מאוד על בנינו, דרשו הגויים אשר מסביב, ובייחוד עם הכותים, שהביא שלמנאסר מלך האשורים מפרס ומדי והושיבם בשומרון בשעה שהגלה את עם-ישראל — מהפחות ומהאפיטרופסים, שיפריעו את היהודים מהקמת העיר ומבנין בית-המקדש. הללו, ששוחזרו על-ידיהם גם בכסף, גמלו לפותים והתעלמו מן היהודים ונהגו שווינופש בבנין; כי פורש, שהיה טרוד במלחמות אחרות, לא ידע את הדברים האלה, וקרה המקרה והוא מת תיכף ליציאתו למלחמה על המאסאגטים. וכשקיבל פנפזי בנו של פורש את (שלטון) המלוכה לידו כתבו אליו תושבי סוריה ופיניקיה ועמון מואב ושומרון מכתב בזה הלשון: 'אדוננו, רחום הרושם את כל הנעשה ושמשי הסופר והשופטים של המועצה בסוריה ופיניקיה-קיה עבדיך (אנו). עליך לדעת, מלכנו, שהיהודים, אשר הוגלו לבבל, באו אל ארצנו והם בונים את העיר הממרה והרעה ואת שווקיה ומתקינים את חומותיה ומקימים את בית-המקדש. יהא ידוע לך אפוא, כי כאשר יקום הדבר לא יוסיפו לשלם מסים

ב. א.
עזרא ד',
א"כ"ב

ולא ירצו לסור למשמעתך). אף יתקוממו למלכים ויבחרו שלטון ממשמעת. ומכיוון שהם עמלים ושוקדים על (בנין) בית-המקדש ראינו לנכון לכתוב לך, מלכנו, ולא להתעלם מן הדברים האלה, למען תעניין בספרי (וזכרונות) אבותיך, שכן תמצא בהם, שמורדים ואויבי-המלכים הם היהודים וגם עירם, שהיתה חרבה (עד) עתה בגלל זאת. ועוד זאת ראינו לנכון להודיעך, אולי לא ידעתה: לכשתבינה ותיכון העיר בדרך זו ותשוב ותהיה מוקפת חומה, תיחסם לפניך הדרך לחילת-סוריה ולפיניקיה'.

כשקרא פנפזי, שהיה רשע מטבעו, את המכתב, נודעזע (למקרא) דבריו וכתב בזה הלשון: 'זה דבר פנפזי המלך לרחום, הרושם את הקורות, ולבעל-טעם, ולשמשי הסופר ולשאר הפקידים חבריהם, היושבים בשומרון ופיניקיה. לאחר שקראתי את המכתב ששלחת אלי, פקדתי לבדוק את ספרי אבותי ונמצא, שהעיר היתה תמיד אויבת למלכים ותושביה עשו מהומות ומלחמות, ואת מלכיהם הפרנו (כאנשים) אבירים ופריצים, ששמו מס-עובד על חילת-סוריה ופיניקיה. לפיכך פקדתי שלא להרשות את היהודים לבנות את העיר, כדי שלא תגדל רשתם, אשר זממו תמיד נגד המלכים'. כשקראו רחום ושמשי הסופר וחבריהם הפקידים את הדברים האלה, קפצו מיד על סוסים ומיהרו לירושלים והביאו לעזרתם המון רב ומנעו את היהודים מלבנות את העיר ואת בית-המקדש. והעבודות האלה הופסקו לתשע שנים נוספות עד שנת שתיים למלכות דריוש מלך הפרסים. כי פנפזי מלך שש שנים, ובמשך שנים אלה כבש את מצרים, וכשחזר (משם) מת בדמשק.

לאחר הַרְג האַמְגוּשִׁים, שחפשו אחרי מות פנפזי והחזיקו בשלטון על הפרסים במשך שנה אחת, מינו אלה הקרויים שבעת בתי הפרסים את דריוש בן הִיסְטַאסְפִּים למלך. (דריוש) זה נדר נדר לאלוהים (בעודו) הדיוט, שאם יהיה למלך ישלח את כל כלי-אלוהים, שעדיין נמצאו בבבל, לבית-המקדש בירושלים. אותה שעה נודמן אצל דריוש זרובבל מירושלים, שנתמנה נשיא הגולים היהודים; שכן קיימת היתה ידי-דוּת בינו ובין המלך משכבר הימים, ובזכותה נחשב לראוי להיות, יחד עם שניים אחרים, בשומרי ראשו (וכך) עלה לגדולה שציפה לה.

ובשנה הראשונה למלכותו קיבל דריוש בפאר ובתכונה רבה את פני רעיו (ועבדיו) ילידי ביתו ואת שרי מדי ופחות פרס ואת הנציבים מהודו ועד פוש, ואת המצביאים בשבע ועשרים ומאה מדינה. לאחר שסעדו ושבעו ורוזו הלכו איש איש לביתו לשכב (לישון). והמלך דריוש עלה על יצועו ולאחר מנוחה של שעה קלה של הלילה הת-עורר, ומשלא יכול שוב להירדם נכנס בשיחה עם שלושת שומרי-ראשו והבטיח לתת פרס של ניצחון למי שיגיד את הדבר הנכון והנכון ביותר על מה שהוא (המלך) אומר לשאול: (אדרת) ארגמן ילבש וישתה בגביעי-זהב ועל (מיטת)-זהב יישן (ויק-בל) מרכבה שריתמת-זהב לה. ומצנפת של בוץ ושרשרת-זהב, ומקום מושבו יהיה

ב.
LXX Esdr. A.,
20-26

ב.

ג. א.

36 הראשון אחרי המלך בגלל חכמתו ; והוסיף : 'והוא ייקרא שאר-בשרי', לאחר שהב-
טיח המלך לתת להם את המתנות האלה שאל את הראשון, אם כוח היין הוא העולה
(על הפול) ; את השני אם כוח המלכים (הוא האדיר על הפול) ; ואת השלישי, אם
הגשים (הן המכריעות בכוחן), או האמת היא העדיפה (משלושתם). לאחר ששם לפ-
37 ניהם את הדברים האלה לחוקרים שכב לנוח. בבוקר קרא לגדוליו ולפחותיו ולנציבי
פרס ומדי וישב על הכיסא, אשר עליו נהג לשבת למשפט, ופקד על כל אחד משומי-
רי-ראשו להביע לפני כל השומעים את דעתו על הדבר שהושם לפניו.

38 ג. פתח הראשון ודיבר על כוח היין ושיבח אותו בזה הלשון : 'רבותי, אמר, ראה לך,
שכוח היין עולה על הפול, מוצא אני בדרך זו : הוא מבלבל ומתעתע את דעת שותיו
39 ועושה את דעת המלך כדעתו של יתום ושל הזקוק לאפיטרופוס, ומעורר את לב העבד
LXX Esdr. A., 3, 17, 24
40 לתקיפות של בן-חורין ורוח העני מידמת לרוחו של העשיר. כי הוא משנה ומחדש
את טבע בריאתן של נפשותיהם, לאחר שנכנס בהן, והוא משפך את היגון של הנתונים
בצרה ומביא שכחה למטופלים בחובות לאחרים וגורם להם שידמו את עצמם עשי-
רים מכל הבריות, עד כדי כך שאין הם מדברים על קטנות אלא מסיחים בכיכרים
41 (של כסף) ובמלות היאות לעתירי-נכסים. יתר-על-כן, הוא גורם להם לפריות להסית
דעתם משרים ומלכים ומוציא מלבם זכר ידידים וקרובים, שכן הוא נותן חרב בידם,
אפילו נגד האנשים היקרים (להם) ביותר, וגורם להם לראות אותם כזרים גמורים.
42 ולאחר שהם מתפכחים והיין יצא מתוכם בשנתם במשך הלילה, הם קמים ואינם
יודעים כלום ממה שעשו בשכרותם. בזה אני מוצא ראה לך, שגדולים כוחו וגבור-
רתו של היין משל כל דבר שבעולם'.

34 ד. לאחר שסיים הראשון את דברו על כוח היין שהבאנו למעלה, פתח השני אחריו את
דברו על עוצמת המלך, בהביאו ראה לך, שהיא החזקה ביותר ויכולתה רבה משל
44 כל שאר (הפרואים) הנראים כבעלי-כוח ובני-דעת. ובדרך ההוכחה הזאת נקט : 'בכל
העולם, אמר, שולטים בני-האדם, הפופים את הארץ ואת הים להיות להם לתועלת
בכל דבר שירצו, ומלכים מושלים בהם ולהם השלטון עליהם. מסתבר אפוא, שמבחי-
נת העוצמה והכוח לא ייתכן לעלות על אלה, שהם אדונים ליצור החזק והעז ביותר.
45 ואמנם, הם מטילים מלחמות וסכנות על הנתונים לשלטונם והללו שומעים להם,
שולחים אותם לקראת אויב והללו סרים למשמעתם בגלל כוחם ; הם גוזרים עליהם
לפרק הרים ולהרוס חומות ומגדלים, והללו, כיוון שנגזר עליהם, מקבלים על עצמם
ליהרג ולהרוג, שלא יהיו נראים עוברים על גזירות המלך, וכשהם מנצחים הרי הם
46 מביאים למלך את פרי (הניצחון) במלחמה. ואלה שאינם יוצאים למלחמה [אלא]
עובדים וחורשים את האדמה, כשהם קוצרים ואוספים את פירותיהם, לאחר שעמלו
ועמדו בכל היגיעה הכרוכה בעבודות (האדמה), הרי הם מביאים את מסייהם למלך.

47 כל מה שיאמר ויגזור (המלך) נעשה (עלידם) מהכרח בלא דיחוי. ועוד, הוא מנמנם
לו לאחר שמילא (כרסו) בכל (מיני) תפנוקים ותענוגים (ואחרים) שומרים עליו,
48 כשהם ערים וכאלו כבולים בידי הפחד. שכן אפילו אחד (מהם) אינו מעז לעזובו
בשעה שהוא ישן ולילך לו וליתן דעתו על עסקיו, אלא סבור הוא שמוטל עליו
המעשה האחד, לשמור על המלך, ולו הוא מתמכר. אם כן, איך לא תתקבל הסברה
על דעתו של המלך, שהוא עולה בכוחו על כוחם של כל הבריות, כשהמון רב כל כך
מציית לגזירותיו ?

49 כשנשתתק גם זה פתח השלישי, זרובבל, והרצה לפנייהם על כוחן של הנשים ושל הא-
מת וכך אמר : 'גיבור היין וגיבור גם המלך, שלו מצייתים הפול, אולם יפה כוחן של
הנשים מכוחם של אלה. שכן אשה היא שהביאה לאור (העולם) את המלך, ונשים הן
50 היולדות והמיניקות את נוסעי הגפנים הנותנות את היין, ובכלל אין לך דבר שלא בא
לנו מהן, שהרי הן טוות את הבגדים בשבילנו, וההשגחה של סדרי הבית והשמירה
עליהם הן הנותנות דעתן עליהן. אי-אפשר לנו להיפרד מהנשים : כי לאחר שרכשנו
51 הרבה זהב וכסף ושאר חפצים יקרי-ערך ובעלי-חשיבות והננו רואים אשה יפה, הרי-
נו מניחים כל אלה ותוהים בפה פעור על מראה האשה שלפנינו ומקבלים עלינו לוותר
על רכושנו (ובלבד) שנתענג על יופיה ויהיה לנו חלק בו. אנו עוזבים את אבינו [ואת
52 אמנו] ואת הארץ שגידלה אותנו, ושוכחים לעתים תכופות בגלל הנשים את הנפשות
היקרות לנו ביותר, ונרהיב עוז אף למות אתן יחד. ויכולים אתם לעמוד על כוחן של
הנשים בייחוד מתוך זה : אנו עמלים ונושאים בעול כל יגיעה ביבשה ובים, וכשנש-
53 אר לנו משהו מעמלנו זה, כלום אין אנו מביאים ונותנים אותו לנשים, כמו היו גבי-
רותינו ? ופעם ראיתי את המלך, אדון עמים רבים כל-כך, ואפאמי פילגשו, בתו של
54 רבזאקיס בן תמאסיוס, סוטר לו על (לחיו), לוקחת את כתרו ממנו ושמה אותו על
ראשה, והוא מתאפק, מחייך כשהיא מחייכת, מצטער כשהיא כועסת, מחניף לאשה
בתהפוכות רגשותיה ומפייסה, אם יראנה לא-מרוצה, בהשפילו עצמו (לפניה) מאוד'.

55 ובעוד הפחות והשרים מביטים זה בפני זה התחיל לדבר על האמת ואמר : 'הוכחתי
(לכם), כמה גדול כוחן של הנשים ; אף-על-פי-כן גם אלו וגם המלך חלשים הם מן
האמת. שכן אם הארץ גדולה מאוד והשמים גבוהים והשמש אף (ללכת) וכל אלה נעים
לפי רצון אלוהים, ואלוהים הוא אל אמת וצדק, הרי דין הוא שנחשוב גם את האמת,
מאותו טעם עצמו, לחזקה ביותר ושום עוול לא יוכל לעמוד בפניה. זאת עוד : כל שאר
56 בעלי-הכוח בני-תמותה הם וממהרים לחלוף מן העולם, ואילו האמת היא קניין בן-
אלמוות וקיים לעולם, היא אינה מעניקה לנו לא נזי. שהזמן מתיש את כוחו, ולא עז-
שר, שהגורל עלול לגזולו (ממנו), אלא את מידות הצדק והמשפט, והיא מרחיקה מהן
את האוון וטופחת על פניו'.

7. כשגמר זרובבל את דברו על האמת, והנאספים (כולם) קראו בקול, שדיבר את הדב־
רים הטובים ביותר ושהאמת בלבד היא בעלת כוח שאינו משתנה ואין הזקנה שול־
טת בו, פקד עליו המלך לבקש לו דבר, מלבד מה שהבטיח לו, ויתננו לו על שום
שהראה חכמתו ובינתו נגד האחרים, (והוסיף) ואמר לו: 'אתה תשב לצדי ושאר־בש־
רי תיקרא'. כיוון שאמר המלך את הדברים האלה, הזכיר אותו זרובבל את הנדר שנ־
58 דר לכשיתפוש את השלטון, והוא, שיבנה את ירושלים ויקים בית־מקדש אלוהים
בתוכה וגם ישיב את הכלים, ששדד נבוכדנאצר והביאם לבבל, והוסיף: 'זאת מש־
אלתי שהרשית אותי לשאול כיום, לאחר שנחשבתי לחכם ונבון'.
שמח המלך לדבריו אלה וקם ונשק לו וכתב אל מושלי המחוזות ואל הפחות וגזר
עליהם לתת משמר לזרובבל ולאלה שרוצים לצאת אתו לבניין בית־המקדש. וגם לא־
נשים שבסוריה ובפיניקיה כתב וגזר, שיכרתו ויורידו עצי־אזורים מן הלבנון (ויש־
לחו אותם) לירושלים ויבנו את העיר יחד עם זרובבל, ופקד שכל אותם מבין השבו־
יים שחזרו לארץ יהודה בני־חורין הם, ועל האפיטרופסים והפחות שלו אסר להטיל
61 על היהודים את העבודות בשביל המלך, והתיר להם לגור בלא תשלום מסים בכל
האדמה שיוכלו לרשת. וגזר גם על האדומים ועל השומרונים ועל יוצאי חילת־סוריה
להנחית את כפריהם של היהודים שתפשו ולתת, נוסף על כך, חמישים ככר לבניין
62 בית־המקדש. ונתן רשות ליהודים להקריב את הקרבנות לפי חוקיהם; וכן הואיל,
שכל ההוצאות (וכל) בגדי־הקודש, שהכוהן הגדול והכוהנים (ההדיוטות) ישרתו בהם
לפני אלוהים, משלו יבואו; וכן ציווה ליתן כלי־שיר ללוויים, שיהללו בהם לאלו־
63 הים, וחלקות־אדמה לשומרי העיר ובית־המקדש וסכום־כסף קצוב מדי שנה בשנה
לצורכי מחיתם, ולשלוח את כלי (המקדש); וכל מה שנתכוון פורש לפניו (לעשות)
להחזרת היהודים אותו ציווה גם דריוש.
ומשזכה זרובבל (בחסדים) אלה מאת המלך יצא מארמונו ונשא עיניו לשמים ופתח
בדברי הודיה לאלוהים על החכמה (שנתן בלבבו) ועל הניצחון שניצח בגללה לפני
65 דריוש, ואמר: 'לא הייתי זוכה (לכל) אלה, רבוני, אילולא חסדך (עלי)'. ולאחר
שהודה לאלוהים על (הטובות) של שעה זו וביקש שיחונגהו (טובות) דומות גם
להבא, בא לבבל והביא לבני עמו את הבשורה על (הפקודות שיצאו) מלפני המלך.
66 כאשר שמעו הללו (את הבשורה), נתנו הודיה לאלוהים על השיבו להם את ארץ
אבותיהם והלכו לשדות ולשמוח ובילו שבעה ימים בסעודות ועשו יום־טוב על
67 שארצם החליפה כוח ושבה לחתייה. אחר בחרו מתוך בתי־האבות במנהיגים, שע־
תידים היו לעלות לירושלים (אתם), עם נשיהם וטפם ובהמות־המשא שלהם; ויצ־
או לדרךם בלוויית משמרות דריוש עד לירושלים בשמחה ובעונג, פורטים על נבל
ומחללים בחלילים ומכים במצלתיים, והמון היהודים שנשאר שילח אותם בצהלה.

ת. 59
LXX Esdr. A.,
60 4,47-63

וכך יצאו, מספר מסוים מכל בית־אב. לא ראייתי לקרוא בשם (כל) בתי־האבות, כדי
שלא להסיח את דעת קוראי מרציפות העניינים ולהפוך עליהם את הסיפור לדבר
שקשה לעקוב אחריו. המספר הכולל של היוצאים משבט יהודה ובנימין מבני שתי־
עשרה (ומעלה) היה ארבע רבבות שמונת אלפים ארבע מאות שישים ושניים; ולוויים
70 שבעים וארבעה, וארבע רבבות שבע־מאות ארבעים ושניים נשים וטף ביחד. מלבד אלה
היו משוררים לוויים מאה עשרים ושמונה, מאה ועשרה שוערים, שלוש מאות תשעים
ושניים נתינים, ונוסף על אלה שש מאות חמישים ושניים (אנשים) אחרים, שאמרו
שהם ישראלים ולא יכלו להוכיח יחשם. גם מבין הכהנים הודחו ממשרתם אלה
שנשאו נשים והם עצמם לא יכלו להגיד יחשן וגם לא נמצאו בספרי היהש של הל־
72 וויים והכוהנים; (מספרם) היה כחמש־מאות עשרים וחמישה. אחרי העולים לירוש־
לים הלך המון משרתים (ומספרם) שבעת־אלפים שלוש מאות שלושים ושבעה, מא־
תיים ארבעים וחמישה מנגנים ומנגנות, ארבע מאות שלושים וחמישה גמלים, חמשת
אלפים חמש מאות ועשרים ושבע בהמות־משא. מנהיג ההמון הנקוב (פה) במספר היה
73 שאלתיאל בן זרובבל, מבני דויד משבט יהודה, וישוע בן יוצדק הכהן הגדול. נוסף
על אלה היו מרדכי ושר(ב)יה, נשיאים שנבחרו מתוך ההמון, והם גם אספו מאה
מנה זהב וחמשת אלפים מנה כסף. כך העתיקו אפוא לירושלים הכהנים והלוויים
74 וחלק־מה מכל עם היהודים שהיה בארץ בבל. ואילו שאר ההמון חזר כל אחד למקום
מולדתו.
ובחודש השביעי לצאתם מבבל שלחו ישוע הכהן הגדול וזרובבל הנשיא שליחים
75 סביב, ובהתלהבות ללא פוגה כיסו את כל עם הארץ בהמוניו לירושלים, ובנו מזבח
במקום שהיה בנוי מקודם, להקריב עליו את הקרבנות לאלוהים כהלכתם (ככתוב)
76 בתורת משה. מעשם זה לא היה לרצון לעמים השכנים, שכולם שנאו אותם. אז חגגו
(היהודים) גם את חגי־הסוכות, כפי שנצטוו עליו על־ידי המחוקק, ואחר־כך (הקריבו)
את קרבנות־המנחה ואת אלה הקרויים תמידים ואת קרבנות השבתות וכל מועדי־
הקודש; ואלה שנדרו נדרים שילמו את נדריהם והקריבו, החל מראש החודש הש־
78 ביעי. והתחילו גם בבניין המקדש ונתנו כסף רב לחוצבי־אבנים ולחרשי־עץ ולמח־
ייתם של הפועלים שהובאו; נעים ונוח היה לצידונים להוריד עצי־אזורים מהלבנון,
לקושרם ולצרפם לרפסודות ולהביאם לממלה של יפו. כי כורש הוא שציווה את הד־
בר בראשונה והוא נתקיים עתה בפקודת דריוש.
ובהגיעם בשנה השנייה בחודש השני לשיבת היהודים לירושלים נמשך בניינו של
בית־המקדש, ולאחר שהניחו את היסודות בראש החודש השני של השנה השנייה
(התחילו) לבנות עליהם (את הקירות) והעמידו בראש העבודות את הלוויים שמלאו
להם עשרים שנה, ואת ישוע ובניו ואחיו ואת קדמיאל אחיו של יהודה בן עמינדב

י. 68
עזרא ב',
69 ס"ד ע'
LXX Esdr. A.,
5,41-45

א. 75
עזרא ב', א"ז

ב. 79
עזרא ב',
ח"ג

57 ו. כשגמר זרובבל את דברו על האמת, והנאספים (כולם) קראו בקול, שדיבר את הדברים הטובים ביותר ושהאמת בלבד היא בעלת כוח שאינו משתנה ואין הזקנה שולטת בו, פקד עליו המלך לבקש לו דבר, מלבד מה שהבטיח לו, ויתננו לו על שום שהראה חכמתו ובינתו נגד האחרים, (והוסיף) ואמר לו: 'אתה תשב לצדי ושאר-בשרי תיקרא'. כיוון שאמר המלך את הדברים האלה, הזכיר אותו זרובבל את הנדר שגדר לכשיתפוש את השלטון, והוא, שיבנה את ירושלים ויקים בית-מקדש אלוהים בתוכה וגם ישיב את הכלים, ששדד נבוכדנאצר והביאם לבבל, והוסיף: 'זאת משי-אלתי שהרשית אותי לשאול כיום, לאחר שנחשבתי לחכם ונבון'.

58 שמת המלך לדבריו אלה וקם ונשק לו וכתב אל מושלי המחוזות ואל הפחות וגור עליהם לתת משמר לזרובבל ולאלה שרוצים לצאת אתו לבניין בית-המקדש. וגם לא-נשים שבסוריה ובפיניקיה כתב וגור, שיכרתו ויורידו עצי-ארזים מן הלבנון (וישי-לחו אותם) לירושלים ויבנו את העיר יחד עם זרובבל, ופקד שכל אותם מבין השבוי-יים שחזרו לארץ יהודה בני-חורין הם, ועל האפיטרופסים והפחות שלו אסר להטיל על היהודים את העבודות בשביל המלך, והתיר להם לגור בלא תשלום מסים בכל האדמה שיוכלו לרשת. וגור גם על האדומים ועל השומרונים ועל יוצאי חילת-סוריה להניח את כפריהם של היהודים שתפשו ולתת, נוסף על כך, חמישים ככר לבניין בית-המקדש. ונתן רשות ליהודים להקריב את הקרבנות לפי חוקיהם; וכן הואיל, שכל ההוצאות (וכל) בגדי-הקודש, שהכוהן הגדול והכוהנים (ההדיוטות) ישרתו בהם לפני אלוהים, משלו יבואו; וכן ציווה ליתן כלי-שיר ללוויים, שיהללו בהם לאלוהים, וחלקות-אדמה לשומרי העיר ובית-המקדש וסכום-כסף קצוב מדי שנה בשנה לצורכי מחייתם, ולשלוח את כלי (המקדש); וכל מה שנתכוון פורש לפניו (לעשות) להחזרת היהודים אותו ציווה גם דריוש.

59 ח. LXX Esdr. A., 60 4,47-63

64 ס. ומשזכה זרובבל (בחסדים) אלה מאת המלך יצא מארמונו ונשא עיניו לשמים ופתח בדברי הודיה לאלוהים על החכמה (שנתן בלב) ועל הניצחון שניצח בגללה לפני דריוש, ואמר: 'לא הייתי זוכה (לכל) אלה, רבוגי, אילולא חסדך (עלי)'. ולאחר שהודה לאלוהים על (הטובות) של שעה זו וביקש שיחוננו (טובות) דומות גם להבא, בא לבבל והביא לבני עמו את הבשורה על (הפקודות שיצאו) מלפני המלך, כאשר שמעו הללו (את הבשורה), נתנו הודיה לאלוהים על השיבו להם את ארץ אבותיהם והלכו לשמות ולשמוח ובילו שבעה ימים בסעודות ועשו יום-טוב על שארצם החליפה כוח ושבה לחייה, אחר בחרו מתוך בתי-האבות במנהיגים, שע-תידים היו לעלות לירושלים (אתם), עם נשיהם וטפם ובהמות-המשא שלהם; ויצ-או לדרכם בלוויית משמרות דריוש עד לירושלים בשמחה ובעונג, פורטים על נבל ומחללים בחלילים ומכים במצלתיים, והמון היהודים שנשאר שילח אותם בצהלה.

68 י. וכך יצאו, מספר מסוים מכל בית-אב. לא ראיתי לקרוא בשם (כל) בתי-האבות, כדי שלא להסית את דעת קוראי מרציפות העניינים ולהפוך עליהם את הסיפור לדבר שקשה לעקוב אחריו. המספר הכולל של היוצאים משבט יהודה ובנימין מבני שתי-עשרה (ומעלה) היה ארבע רבבות שמונת אלפים ארבע מאות שישים ושניים; לווים שבעים וארבעה, וארבע רבבות שבע-מאות ארבעים ושניים נשים וטף ביחד. מלבד אלה היו משוררים לווים מאה עשרים ושמונה, מאה ועשרה שוערים, שלוש מאות תשעים ושניים נתינים, ונוסף על אלה שש מאות חמישים ושניים (אנשים) אחרים, שאמרו שהם ישראלים ולא יכלו להוכיח יחשם. גם מבין הכוהנים הודחו ממשרתם אלה שנשאו נשים והם עצמם לא יכלו להגיד יחשן וגם לא נמצאו בספרי היחש של הלוויים והכוהנים; (מספרם) היה כחמש-מאות עשרים וחמישה. אחרי העולים לירוש-לים הלך המון משרתים (ומספרם) שבעת-אלפים שלוש מאות שלושים ושבעה, מא-תיים ארבעים וחמישה מנגנים ומנגנות, ארבע מאות שלושים וחמישה גמלים, חמשת אלפים חמש מאות ועשרים ושבע בהמות-משא. מנהיג ההמון הנקוב (פה) במספר היה שאלתיאל בן זרובבל, מבני דויד משבט יהודה, וישוע בן יוצדק הכוהן הגדול. נוסף על אלה היו מרדכי ושר(ב)יה, נשיאים שנבחרו מתוך ההמון, והם גם אספו מאה מנה זהב וחמשת אלפים מנה כסף. כך העתיקו אפוא לירושלים הכוהנים והלוויים וחלקי-מה מכל עם היהודים שהיה בארץ בבל. ואילו שאר ההמון חור כל אחד למקום מולדתו.

75 ד. א. ובחודש השביעי לצאתם מבבל שלחו ישוע הכוהן הגדול וזרובבל הנשיא שליחים סביב, ובהתלהבות ללא פוגה כיסו את כל עם הארץ בהמוניו לירושלים, ובנו מזבח במקום שהיה בנוי מקודם, להקריב עליו את הקרבנות לאלוהים כהלכתם (ככתוב) בתורת משה. מעשם זה לא היה לרצון לעמים השכנים, שכולם שנאו אותם. אז חגגו (היהודים) גם את חג-הסוכות, כפי שנצטוו עליו על-ידי המחוקק, ואחר-כך (הקריבו) את קרבנות-המנחה ואת אלה הקרויים תמידים ואת קרבנות השבתות וכל מועדי-הקודש; ואלה שנדרו נדרים שילמו את נדריהם והקריבו, החל מראש החודש הש-ביעי. והתחילו גם בבניין המקדש ונתנו כסף רב לחוצבי-אבנים ולחרשי-עץ ולמח-ייתם של הפועלים שהובאו; נעים וגו' היה לצידונים להוריד עצי-ארזים מהלבנון, לקושרם ולצרפם לרפסודות ולהביאם לגמלה של יפו. כי פורש הוא שציווה את הד-בר בראשונה והוא נתקים עתה בפקודת דריוש.

79 ב. עזרא ב', ח"י"ג

ובהגיעם בשנה השנייה בחודש השני לשיבת היהודים לירושלים נמשך בניינו של בית-המקדש. ולאחר שהניחו את היסודות בראש החודש השני של השנה השנייה (התחילו) לבנות עליהם (את הקירות) והעמידו בראש העבודות את הלוויים שמלאו להם עשרים שנה, ואת ישוע ובניו ואחיו ואת קדמיאל אחיו של יהודה בן עמינדב

130 ידיעתה לשאינם יודעים, שאם יעבור איש מבני עמך על תורת אלוהים או חוק המ־
לך, יבוא על עונשו לא כעברין שלא־מדעת אלא כמי שיודע (את החוק) ומתכוון למ־
רוד בו בעזות־פנים ובזדון: ויהי עונשם עונש מוות או עונש ממון, ואתה שלום.

131 ב. קיבל עזרא את המכתב הזה בשמחה רבה והתחיל לכתוב ולהשתחוות לאלוהים מתוך
הודיה, שהוא שהטא את חסדו של המלך עליו, ועל כך, אמר, הוא מודה לו בכל לבו.
ולאחר שקרא בבבל את המכתב לפני היהודים היושבים שם שמר אותו לעצמו, ואת
132 פתשגן הכתב שלח לכל בני עמו היושבים במדי, וכאשר גודעו להם פקודות המלך
ויראתו את האלוהים וחיבתו לעזרא, שמחו כולם מאוד ורבים מהם לקחו את רכושם
133 ובאו לבבל, נכספים לשוב לירושלים. אולם עם ישראל בכללו נשאר בארץ, לפיכך
נתגלגל הדבר, ששני שבטים באסיה ובאֶברוֹפָה נתונים למשמעת הרומאים, ואילו
עשרת השבטים יושבים מעבר לפרת עד היום, רבבות לא־יִשְׁעִיר שִׁיעִיר שאין לדעת מס־
134 פרם. מספר רב של כוהנים ולווים ושוערים ומשוררים ונתינים באו אל עזרא, וקי־
בץ את האנשים מן השביה בעבר הפרת וחנה שם שלושה ימים וקרא להם צום, לשאת
תפילות לאלוהים לשלומם ושלא תאונה להם כל רעה בדרך, אם מידי אויבים ואם
135 מתקלה אחרת העשויה להיקרות להם. שכן הקרים עזרא ואמר למלך, שאלוהים יש־
מור אותם, וחשב, שלא יאה לו לבקש (ממנו) פרשים ללוות אותם, ולאחר שערכו את
התפילות יצאו לדרכם מן הפרת בשנים־עשר לחודש הראשון בשנת שבע למלכות
136 אחשורוש, ובחודש ההמישי של אותה שנה באו לירושלים. מיד מסר עזרא לגזברים
ממשפחת כוהנים את כספי ההקדשות, שש מאות וחמישים כיכר־כסף, כלי־כסף מאה
כיכר וכלי־זהב עשרים כיכר וכלי נחושת מוצהבת, הטובים מזהב, במשקל שנים־
137 עשר כיכר. את אלה הרימו המלך ויועציו וכל בני־ישראל היושבים בבבל, ולאחר
שמסר עזרא את אלה לכוהנים שילם לאלוהים את קרבנות העולה כמצווה, שנים־
עשר פרים לשלום כל העם, אילים תשעים, ושבעים ושניים כבשים, ושנים־עשר
138 שעירי־עזים לכפרת העוונות. ולסוכני המלך ולמושלי חילת־סוריה ופיניקיה מסר את
מכתבי המלך והם נהגו כבוד בעם וסייעו בידו בכל צרכיו, כי תקף עליהם (דבר)
המלך לעשות את מצוותו.

139 ג. את אלה תיכן עזרא בעצמו; אך הוא הצליח בכך, סבור אני, משום שנראה בעי־
140 ני אלוהים ראוי לכך (שישיג) את מבוקשו בגלל אצילותו וצדקותו. אולם זמן־מה
אחר־כך ניגשו אליו אחדים וקבלו לפניו, שכמה מן העם ומן הכוהנים והלוויים עברו
על משפט הארץ והפרו את חוקי האבות ונשאו נשים נכריות ועירבו את גזע הכוה־
141 נים וביקשו ממנו לחזק את החוקים, שלא יתאנף אלוהים בכולם יחד וישוב ויביא
עליהם פורענויות. מיד קרע עזרא את בגדו (מרוב) צער ומרט את (שערות) ראשו
ופרע את זקנו והפיל את עצמו לארץ על שראשי העם הביאו על עצמם אשמה כזאת.

142 ומשום שהיה סבור, שלא ישמעו לו אם יגזור עליהם לגרש את הנשים ואת הילדים
שנולדו מהן, נשאר שוכב על הארץ. וכן אצו ונאספו אליו כל הישרים (שבהם), וגם
143 הם בוכים ומצרים בצערו על הנעשה. ועזרא קם מן הארץ ופרש כפיו אל השמים
ואמר, שבוש הוא לשאת עיניו למרום מפני חטאות העם, שהסיח מזכרונו את כל
144 הקורות את אבותינו (בעוון) רשעתם, והתחנן אל אלוהים, שהשאר (להם) שארית
זרע ופליטה מימי עונותם ושביים והשיבם לירושלים ואל ארצם [וכפה את מלכי
הפרסים] לרחם עליהם, כי יסלח גם עתה לעוונותיהם. כי אם אמנם עשו מעשה שח־
יביים עליו מיתה, ממידת חסדו של אלוהים הוא לוותר אפילו לחוטאים כאלה על
עונשם.

145 והוא סיים תפילתו, ובעוד כל אלה, שהתכנסו אליו עם נשיהם וטפם, עומדים ובוכים, ד.
ניגש (אליו) אחד, שכִּנְיָה שמו, ראש אנשי ירושלים, ואמר, שאמנם חטאו האנשים
בהושיבם נשים נכריות; והוא הפציר בו להשביע את כולם, שיוציאו אותן ואת היל־
146 דים שנולדו מהן, ולענוש את אלה שלא יישמעו לחוק, ועזרא נענה (לו) על דבריו
אלה והשביע את ראשי בתי הכוהנים והלוויים והישראלים לשלח את הנשים והיל־
147 דים לפי עצת שכִּנְיָה, ולאחר שנשבעו לו (קם) מיד מלפני בית־המקדש והלך אל לש־
148 כת יהוחנן בן אלישיב ושהה שם (כל) אותו היום, ולא טעם דבר מחמת צער, והכריז
יצא, שכל אנשי הגולה ייקבצו לירושלים, ואלה שלא יבואו בתוך שניים או שלושה
ימים ייבדלו מן העם ורכושם יוחרם לאוצר בית־המקדש, כהחלטת הזקנים, ונקבצו
בני שבט יהודה ובנימין תוך שלושה ימים בעשרים בחודש התשיעי, הקרוי בפי
העברים כסליו ובפי המוקדונים אֶפְלַאיוֹס, וישבו בחצר בית־המקדש ואתם גם הזק־
149 נים, והיו שרויים בצער מחמת הקור. אז קם עזרא והוכיחם על פניהם ואמר, שעברו
על החוק בנושאם נשים שלא מבני עמם. ועתה אם ישלחו את הנשים, יעשו את הטוב
בעיני אלוהים ותועלת לעצמם. אז קראו כולם בקול (ואמרו) שיעשו כך, אולם הה־
150 מון הוא רב והתקופה תקופת החורף והמלאכה לא ליום אחד ולא לשניים, אלא יבואו
השרים ואלה שנשאו נשים נכריות לעתים מזומנות ועמהם זקנים מכל מקום שירצו,
אשר יפקדו אתם את מספר האנשים שנשאו נשים (נכריות), וכך החליטו; ובראש
151 החודש העשירי התחילו לחפש את אלה שנשאו נשים נכריות, והמשיכו בחקירה עד
ראש החודש הבא. ומצאו רבים (בהם) מבני ישוע הכוהן הגדול והכוהנים והלוויים
והישראלים. ואלה אשר קיום החוקים היה חשוב להם מקשרי אהבתם הוציאו מיד את
152 הנשים ואת הילדים שנולדו מהן, והקריבו לאלוהים קרבנות אילים לרצותו. אולם
לא ראינו צורך לפרט את שמותיהם, ולאחר שתיקן עזרא את המעוות בנישואי הא־
153 נשים הנזכרים למעלה, העמיד את המעשה הכרוך בכך על טהרתו והיה מאז ואילך
לחוק ולא יעבור.

154 ה. ובתודש השביעי חגגו את חג הסוכות, וכשנחמקסך כל העם כמעט לחג הזה עלו אל רחוב בית־המקדש אל השער הפונה כלפי מזרח, וביקשו מאת עזרא שיקרא לפנייהם את תורת משה. והוא עמד בתוך ההמון וקרא, ועשה זאת מתחילת היום עד הצהריים. והללו שמעו את מקרא החוקים ולמדו לנהוג בצדקה מאז ואילך והצטערו לשעבר והגיעו לידי דמעות בשימם על לבם, שאילו שמרו את החוקים לא היתה באה עליהם כל רעה מהרעות שנתנסו בהן. כיוון שראה אותם עזרא בכך, הורה להם לילך לבתיהם ולא לספוד, כי יום טוב הוא ולא מן הראוי ואף אסור לספוד בו; ואדרבה, הוא עורר אותם להסב לסעודה לעשות את הנאה והנעים לחג. הואיל והחרטה והצער על חטאיהם הראשונים הם להם ערובה וביטחון, שלא יארע עוד דבר בדומה לכך. על־פי דברי העידוד האלה של עזרא התחילו לחוג את החג ועשוהו במשך שמור נה ימים בסוכות וחזרו אל מקומותיהם בתהילות לאלוהים ובהכרת טובה לעזרא על שתקן מה שעיוותו בחוקי הארץ. וזכה ונפטר בשם טוב ובתוך העם ובשיבה (טובה) ונקבר בכבוד רב בירושלים. באותו זמן מת גם יהויקים הכהן הגדול ואלישיב בנו ירש את הכהונה הגדולה אחריו.

159 ו. איש אחד מן היהודים השבויים, שר־המשקים של אחשורוש ושמך נחמיה, התהלך לפי־ני שושן הבירה של הפרסים ושמע אנשים זרים אחדים מדברים זה אל זה עברית, כשהם באים אל העיר מדרך רחוקה. ניגש אליהם ושאלם, מאין באו. משהשיבו לו שהם באים מיהודה, התחיל שוב לשאלם, מה שלום עמם וירושלים הבירה. אמרו לו שהיא (בכלל) רע, כיוון שהחומות עורערו עד היסוד והעמים מסביב גורמים צרות רבות ליהודים: ביום הם פושטים בארץ ובחוזים אותה, ובלילה מציקים (לעיר) עד כדי כך שרבים מן הארץ ומירושלים גופה הובאו בשבי ויום יום מוצאים את הדר־כים מלאות חללים. בכה נחמיה ונתמלא רחמים על צרת בני עמו ונשא עיניו לשמים ואמר: 'עד מתי, אדוני, לא תביט בסבל זה של עמנו, שהיה כה לבן ולשוד לכול?' ובעודו שוהה על־יד השער ומתאבל על כך בא איש יהודי על־לו, שהמלך כבר מוכן ליסב לסעודה. מיד הזדרז נחמיה (והלך) כמות־שהוא ובלא להתרחק, לשרת לפני המלך כשר־המשקים. וכשהחליץ עצמו המלך אחרי הסעודה ולבו טוב עליו מכפי מני־הגו, נשא את עיניו אל נחמיה וכשראהו זועף מאוד שאלו, על שום מה נפלו פניו. ביקש נחמיה מאת אלוהים, שייתן (לדבריו) מקצת חן ושכל טוב, ואמר: 'איך ייתכן שלא תראני בכך ושלא אהיה נתון בעגמת־נפש בשעה שאני שומע, שחומות עיר־מולדתי ירושלים, שבה נמצאים קברותיהם ומצבותיהם של אבותי, הופלו לארץ וש־עריה שרופים? אנה תן לי את בקשתי ואלך ואקים את החומה ואשלים בנינם של שאר חלקי בית־המקדש'. הסכים המלך לגמול עמו חסד זה ולהעביר על־ידו מכתבים אל הפחות, כי ינהגו בו כבוד ויספקו לו את כל הצרכים למען הדברים שיבקש. וא־

154 ה. נחמיה ז', ע"ב
ח, א"י"ח

155

156

157

158

159 ו. נחמיה, א"י"א

160

161

162

163 נחמיה ב', א"י"ח

164

165

166

167 מר: 'חדל אפוא מהצטער ומעטת חשרת לפנינו בשמחה'. אז השתחוה נחמיה לאלו־הים והודה למלך על הבטחתו, והעצב והמבוכה שבפניו נעלמו בשמחתו על הדברים שנתבשר. למחרת קרא לו המלך ונתן לו מכתב שיביא אותו אל א־דאיוס מושל סוריה ופיניקיה ושומרון, ובו כתוב על כבוד מעלתו של נחמיה ועל סיפוק צורכי הבניין. וכן הגיע נחמיה לבבל ולקח אתו רבים מבני עמו, שנאותו ללכת אחריו מרצונם, ובא לירושלים בשנת עשרים וחמש למלכות אחשורוש. ולאחר שפרש את המכתבים לפי־ני אלוהים מסרם לא־דאיוס ולשאר המושלים. ואז כנס את כל העם לירושלים ועמד באמצע בית־המקדש ודיבר אליו כדברים האלה: 'אנשים יהודים, ידוע לכם שאלוהים שומר את זכרון אבותינו אברהם יצחק ויעקב, ובזכות צדקתם אינו מסיר מעלינו את השגחתו. הוא הוא שסייע בידי לקבל רשות מאת המלך להקים את חומתכם ול־השלים את שאר חלקי בית־המקדש. מאחר שאתם יודעים יפה את שנאת הגויים הש־כנים אלינו וכי יתנגדו לבניין כשייוודע להם שאנו משתדלים בדבר, וישימו מכשול לים רבים בדרכנו, רצוני שתבטחו בראש וראשונה באלוהים ושתעמדו בפני שנאתם של הללו ולא תפסיקו את מלאכת הבניין לא ביום ולא בלילה, אלא תתאמצו בכל מאודכם להמשיך בעבודה, כי השעה כשרה לכך'. כך אמר ומיד גזר על השרים למ־דוד את החומה ולחלק את העבודה בה לעם לפי כפרים וערים, כל אחד לפי יכולתו. ולאחר שהבטיח שאף הוא עצמו ועבדיו ישתתפו בבניין, הפטיר את האסיפה. והיה־דיום הכינוי עצמם לעבודה. בשם זה נקראו מיום שעלו מבבל על (שם) שבט יהודה; והואיל ושבט זה הגיע ראשון למקומות אלה קיבלו הם והארץ את כינויים ממנו. וכאשר שמעו העמונים והמואבים והשומרונים וכל היושבים [בחילת] סוריה, שבניין החומות מוחש והולך, חרה להם והוסיפו לחרוש מזימות נגד היהודים, כדי לשים מכשולים בדרכם, והרגו רבים מהם וביקשו להרוג גם את נחמיה עצמו ושכרו נכרים אחדים לרוצחו. הם הפילו פחד ומבוכה על היהודים והפיצו שמועות בביניהם, שגויים רבים מתכוננים כביכול לעלות למלחמה עליהם. והיהודים נבוכו על־ידי כך וכמעט שמשכו ידם מן (עבודת) הבניין. אולם כל הדברים האלה לא העבירו את נחמיה על התלהבותו לעבודה; הוא הקיף את עצמו גדוד אנשים לשמור על חייו ונשאר על עומ־דו ללא־ליאות ולא השגיח גם בעמל (מרוב) התלהבות לעבודה. כך נתן דעתו על שלומו בתקיפות ובוהירות כאחת, לא מפני שפחד מפני המוות, אלא מפני שהאמין שאחרי מותו לא יקימו תושבי העיר את החומות לעולם. והוא ציווה את הבזנבים שמתאן ולהבא יעשו במלאכתם כשהם חגורים נשק, והבנאים ונושאי החומרים החזי־קו בחרב; וציווה ששלטיהם יהיו מונחים על־ידם ממש, והעמיד תוקעים בחצוצרות מקצה כל חמש־מאות רגל ונתן (להם) פקודה לתת סימן לעם לכשיופיעו האויבים, כדי שיילחמו כשהם מזוינים ושלא יתנפלו עליהם והם אינם חמושים. הוא עצמו היה

168 נחמיה ב', ט

169 נחמיה ב', י"ג

174 נחמיה ב', י"ז

178

סובב את העיר בלילה ולא נתעייף לא מעבודה ולא (מחוסר) אוכל ושינה, שכן לא נזנחת אלא מהכרח עשה זאת. שנתיים וארבעה חודשים נשא בעמל זה, כי במשך זמן זה נבנתה חומת ירושלים. (והיא נגמרה) בשנת עשרים ושמונה למלכות אחשורוש, בחודש התשיעי. וכשנשלמה החומה הקריבו נחמיה והעם קרבנות (תודה) לאלוהים על בניינה ועשו יום טוב שמונה ימים. והגויים יושבי סוריה ועמו כאשר הגיעה (אליהם) השמועה על השלמת בנין החומה. וכשראה נחמיה, שהעיר מעוטת אוכלוסים היא, ביקש מאת הכוהנים והלוויים לעזוב את עריה־שדה ולעבור אל העיר ולהשתקע בה; והוא הכין להם בתים מכספו. ואת העם העובד את האדמה ציווה להביא את מעשרות הפירות לירושלים, כדי שיהיה לכוהנים וללוויים תמיד (במה) להתפרנס ולא יעזבו את עבודת־הקודש. והם נשמעו בשמחה לפקודות נחמיה, וכך נעשתה ירושלים לעיר מרובה יותר באוכלוסין. (ועוד) הרבה מעשים טובים וראויים לשבח עשה נחמיה ומת בהגיעו לשיבה. איש אציל וצדיק היה בטבעו ודורש טוב לבני עמו בכל מאוודו והניח אחריו את חומות ירושלים למצבת־נצח לו. אלה הדברים שקרו בימי המלך אחשורוש.

184	א. נ.	נשמת אחשורוש עברה המלוכה אל אחשורוש בנו, שההללים קוראים לו ארתכפֿשֿרֿ כפֿשֿ. בימי שלטונו של (מלך) זה על הפרסים היה עם היהודים כולו נתון בסכנת השמד על נשיו וילדיו, בקרוב נספר את הסיבה; כי צריך לספר קודם את קורות המלך, כיצד נשא אשה יהודיה, שהיתה מגזע מלכים, ולפי המסופר הצילה את עמנו. שכן משירש ארתכפֿשֿרֿש את המלוכה והעמיד מושלים בראש מאה ועשרים ושבע מדינה מהודו ועד כוש. קיבל בשנת שלוש למולכו את פני רעיו ואת עמי הפרסים ושריהם ועשה להם משתה ברוך פאר במשך מאה ושמונים יום, כיאה למלך החפץ להראות את העושר שרכש, אחר־כך ערך סעודה בשושן לעמים ולשליחיהם במשך שבעה ימים. וכך נערך בשבילים המשתה: הוא תקע אוהל על עמודי זהב וכסף ופרש עליהם יריעות בד וארגמן באופן שרבות רבות יוכלו ליסב (בו). הם השתמשו בג' ביצים של זהב משובצים אבנים (טובות) ועשויים לעונג ולראווה כאחד. אף ציווה את המשרתים, שלא יאנסו (את האורחים) לשתות על־ידי כך שיגישו להם את המִשֶׁ קה בלי הרף, כנהוג אצל הפרסים, אלא שיניחו להם לכל אחד מהמסובים להתענג על כל דבר כאוות נפשו. כן שלח שליחים בארץ והודיע (לתושבים), שעליהם לשבות ולהיבטל מכל מלאכה ולחוג ימים רבים לכבוד מלכותו. בדומה לכך כנסה נשתי המלכה נשים למשתה בארמונה. וכשרצה המלך להראות אותה לקרואי־המשתה מפ־ני שעלתה ביופיה על כל הנשים, שלח וגור עליה לבוא אל המשתה, ואילו היא, בשומרה את החוקים הנהוגים אצל הפרסים האוסרים על נשותיהם להיראות לפני זרים, לא הלכה אל המלך, ואף־על־פי ששלח אליה את הסריסים בזה אחר זה, עמדה
185		
186		אסתר א', א"ב
187		
188		
189		
190		
191		

על דעתה וסירבה לבוא, עד שהמלך בא לכלל כעס ופיזר את המשתה וקם וקרא את
 192 שבעת (חכמי) הפרסים, שבידם פירוש החוקים (הנהוגים) בתוכם, וקבל על אשתו
 ואמר שגרמה לו עלבון, 'שפן קרא לה פעמים הרבה אל המשתה והיא לא נשמעה לו
 אף פעם אחת'. והוא גזר (עליהם) להודיע, כדת מה לעשות בה. אמר אחד מהם, שמו
 193 ממוכן, שלא לו (למלך) בלבד נגרם עלבון זה, אלא לכל הפרסים, שפן צפויה להם
 סכנה להתבזות על נשיהם ולחיות חיים עלובים: שהרי שום אשה לא (תוסיף) לתת
 194 יקר לבעלה 'מאחר שהחוצפה שנהגה המלכה כך, השליט על הפול, תשמש דוגמא לה'.
 והוא שידל (את המלך) לענוש אותה עונש חמור על שגרמה לו ביזיון כזה, ולאחר
 שיעשה זאת להודיע לעמים את אשר נגזר על המלכה, וכך הוחלט לגרש את וּשְׁתִּי
 ולתת את כבודה לאשה אחרת.

והנה אף-על-פי שהמלך היה קשור אליה באהבה ולא יכול לשאת (בצער) הפרידה, אי-אפשר היה לו להתרצות אליה מפני החוק; והיה מיצר והולך כל הזמן על כך שאינו יכול להשיג חפצו. משראו אותו רעיו בצערו זה יעצו לו למחות את זכר האשה והאהבה (אליה) כדבר לא-יועיל, ולשלוח שליחים בכל העולם הנושב לבקש בתולות יפות, וזו אשר תיטב בעיניו מכולן תהיה לו לאשה; שכן תשוך האהבה אל הראשונה על-ידי הכנסת (האשה) האחרת (במקומה) וחיבתו אליה תסור ממנה לאט לאט ותהיה לאשה היושבת אתו. נענה (המלך) לעצה זו וציווה אחדים (מעבדיו) לבחור את הבת-לול שגודעו ביופין אשר במלכותו ולהביאן אליו. ובתוך הרבות שנאספו נמצאה נערה אחת בבבל, יתומה משני הוריה, שהיתה אמונה אצל דודה מרדכי — זה היה שמו — והוא משבט בנימין ומראשי היהודים. אסתר — זה היה שמה — נפלתה מכל הנשים ביופיה וזן פניה משך אליה ביתר שאת את עיני רואיה. היא נמסרה לטיפול לאחד הסריסים וזכתה לתשומת-לבו השלימה, שכן היתה מתמרקת הן בשפע של בשמים והן בתמרוקים יקרי-ערך, שגוף (האשה) זקוק להם. כזה היה (הטיפול) שהנשים הל-לו, ארבע-מאות במספר, נהנו ממנו במשך שישה חודשים. וכשנראה לו (לסריס) שדי להן לבתולות בטיפול הזה במשך הזמן הנזכר והן כבר ראויות לעלות על משכב המ-לך, שלח אליו אחת בכל יום שתשכב עמו. והמלך היה קרב אליה ושולחה מיד ומח-זירה אל הסריס. אך כשבאה אליו אסתר שמח עליה (מאוד), והוא אהב את הנערה ונשא אותה לאשה כדת וערך את חתונתם בחודש השנים-עשר, הקרוי אדר, בשנת שבע למלכותו. ושלח (שליחים), הקרויים אנגרים, לכל עם וקרא (להם) לחוג את הח-תונה, והוא עשה משתה לפרסים [ולמדים] ולשרי העמים במשך חודש שלם לכבוד חתונתו. וכשנכנסה אסתר לבית המלך ענד לה את הכתר, וכך ישבה אתו ולא גילתה לו את עמה-מולדתה. אז עבר דודה מבבל לשושן בארץ פרס, והתגורר שם והיה שו-ה בכל יום ליד בית-המלך ושואל לשלום הנערה ולמעשיה; כי אהב אותה כבתו.

- ג. והמלך שם גם חוק, שאסור לאיש מן העם, שלא נקרא, לגשת אליו בשעה שהוא יושב על כסאו. מסביב לכסאו עמדו אנשים וקרדומות בידיהם לענוש את אלה שניגשו אל הכיסא בלא להיקרא. המלך עצמו ישב ובידו שרביט-זהב, וכשרצה להציל אחד מאלה שלא נקראו אשר התקרבו (אליו), היה מושיט לו את השרביט והאיש אשר נגע בו יצא מכלל סכנה. אך דיינו במה שסיפרנו בעניינים אלה.
- ד. זמן־מה אחר־כך קשרו בִּגְתָן ותיאודוסיטס קשר על המלך. לִבְרַנְבוֹזוס, עבדו של אחד משני הסריסים האלה, יהודי לפי גזעו, נודעה המזימה והוא הגידה לדודה של אשת המלך, ומרדכי גילה את הקושרים למלך על־ידי אסתר. נבהל המלך וחקר ומצא כי אמת הדבר ותלה את הסריסים. למרדכי, שגרם להצלתו, לא גמל אז דבר, ורק ציווה את רושמי ספר הזכרונות לציין את שמו ולהניחו להישאר על־יד בית־המלך כידידו של המלך הקרוב אליו מאוד.
- ה. והמן בן המדתא מגזע העמלקים היה נכנס אצל המלך, והזרים והפרסים היו כורעים ומשתחוים לו, שכן גזר ארתפשרכשש שיחלקו לו כבוד זה. ואילו מרדכי, משום חכמתו ודתו שבאה לו מבית (אביו), לא כרע ולא השתחוה לשום אדם. המן הבחין בדבר ושאל למוצאו. כיוון שנודע לו שיהודי הוא נתמלא חימה, ואמר בלבו שהנה הפרסים בני־החורין כורעים ומשתחוים לו, ואילו זה, אף־על־פי שהוא עבד, אינו ראוי לו לעשות זאת. ביקש המן להתנקם במרדכי, אולם נקלה בעיניו לבקש מאת המלך לענוש את מרדכי לבדו, והחליט להשמיד את כל עמו. שכן היה שונא את היהודים מטבעו, מפני ששבט העמלקים, שממנו יצא, הוזרע על־ידיהם. הוא ניגש אפוא אל המלך וקיטרג ואמר, שישנו עם (אחד) רע, והוא מפוזר בעולם הנושב שהוא (המלך) מולך עלי, אינו מתערב ואינו מתקרב לעמים אחרים ודתו אינה כדתם ואינו נוהג על־פי חוקים דומים (לחוקיהם), 'אויב עמך וכל הפריות במידותיו ובמנהגיו. רצונך לעשות טובה כלשהי עם נתיניך, צווה לאבד אומה זו ולעוקרה מן השורש ולא להשאיר לה שריד, ולא להניח אף אחדים ממנה לעבדות ולשביה'. וכדי שלא יקופח (המלך) על־ידי הפסד המסים הבאים מהם, הבטיח המן לתת מנכסיו ארבע ריבואות כִּי־כֶסֶף בכל שעה שיצווה המלך, ואמר שיעלה בשמחה את הכסף הזה, כדי שתשקוט המלוכה מן הפגעים האלה.
- ו. לאחר שביקש זאת המן נתן לו המלך גם את הכסף וגם את האנשים, שיעשה בהם כרצונו. כיוון שהשיג המן את חפצו, שלח מיד בשם המלך פקודה לכל העמים, וזו לשונה: 'המלך הגדול ארתפשרכשש כותב למושלי שבע ועשרים ומאה מדינה מהודו ועד פוש את הדברים האלה: 'בעמים רבים אני מושל ועל כל עולם היישוב, באשר רציתי, אני שליט, ולא הייתי אנוס לחטוא מחמת שלטוני לנתיני בשום (מעשה) יהירות או אוזן, אלא הראיתי עצמי מתון וגוזל (להם) ונתתי דעתי על שלומם ועל

- טובת המשטר בשבילם; חקרתי ודרשתי, (כיצד) לזכותם באלה לעולם. (והנה) המן, שזכה אצלי למקום בראש לתהילה ולכבוד בגלל תבונתו וצדקתו ומשמש משנה לי בזכות נאמנותו וחיבתו העזה, הסביר לי בדאגתו לי, שישנה אומה שהתערבה בכל הבריות, אויבת מוורה בחוקיה וממרה פי מלכים. משונה בדתיה ושונאת את המלוכות ועוינת את ממלכתנו; הריני גוזר לאבד את כל האנשים (האלה) — שהמן, אבי השני, סיפר עליהם — על נשיהם וטפם, ולא לחוס עליהם בשום פנים ולא לעבור על הפ־תוב (כאן) מתוך נטייה לרחמים מאשר (למשמעת) לפקודות. רצוני הוא, שדבר זה ייעשה בארבעה־עשר לחודש השנים־עשר של שנה זו, כדי שהאויבים בכל מקום יושמדו ביום אחד ויניחו לנו מכאן ולהבא לחיות את חיינו בשלום". כשהובאה הפ־קודה הזאת לערים (ולמדינה), הכינו עצמם הכול להשמדת היהודים ביום הנזכר למע־לה. גם בשושן הוזרזו (לעשות) כך. המלך והמן בילו (ימים) בסעודות ובמשתאות והעיר נבוכה.
- וכשנודע למרדכי הנעשה קרע את בגדו ולבש שק ופיזר אפר (על ראשו) והלך הלוך וצעוק בעיר, שעם יוצא להורג על לא עוול (בכפו). כך היה (הולך) וקורא עד שבא אל ארמון המלך ונעצר שם, שכן אסור היה לו להיכנס בלבוש כזה. אותו דבר עשו גם כל היהודים בערים שבהן פורסמו המכתבים על העניינים האלה: הם בכו וקוננו על הפורענות שנגזרה עליהם. וכשהודיעו אנשים אחדים למלכה, שמרדכי עומד בל־בוש עלוב כל כך לפני החצר, התרגשה לשמועה ושלחה (עבדים) שיחליפו את בגדיו. וכשלא נענה (להם) לפשוט את שקו — שהרי הפורענות שבגללה הוכרח ללבוש לא חלפה — קראה לסרים התך, שנקרה אצלה, ושלחה אותו אל מרדכי לדעת, מה רעה אירעה לו שהוא סופד ולובש לבוש זה ולא פשוט אף־על־פי שביקשה זאת ממנו. ומר־דכי הודיע לסרים את הסיבה, שהוא המכתב נגד היהודים, אשר נשלח אל כל הארץ הנתונה לשלטון המלך, ואת הבטחת הכסף, שבה ביקש המן מאת המלך את אובדן העם. הוא נתן לו גם את פתשגן־הכתב של המכתבים שנתפרסמו בשושן להביא לאס־תר, וציווה עליה להתחנן על כך לפני המלך, ולמען הצלת העם לא תראה ביזיון לעצ־מה ללבוש נכאים ולבקש כך על היהודים הנתונים בסכנת השמד; שכן המן, השני למלך (במעלת) הכבוד, קיטרג עליהם והעיר עליהם את חמת המלך. כיוון שנודע לה הדבר, שלחה שוב אל מרדכי להודיע (לו), שלא נקראה אל המלך ומי שנכנס אליו והוא לא קרוא מות ימות, אלא אם כן יושיט לו המלך, ברצונו להצילו, את שרביט הזהב! כי רק מי שהמלך עושה לו כך כשהוא נכנס (אליו) בלתי־קרא לא ימות והוא נחן וניצל. וכשהביא הסרים למרדכי את הדברים האלה מאת אסתר ציווה (מר־דכי) להגיד לה, שלא תרבה כל כך ליתן דעתה על הצלת נפשה, אלא על הצלת העם כולו; שכן אם היא תזנח אותו בשעה זו, יבוא בוודאי עזרו מאת אלוהים, והיא ובית

228 אביה יאבדו בידי אלה אשר נזנחו. אז שלחה אסתר את המשרת ההוא וציוותה את מרדכי שילך לשושן ויכנס לאסיפה את היהודים היושבים שם. (והוסיפה) שיצומו עליה וימנעו מעצמם כל דבר שלווה ימים, וגם היא ושפחותיה יעשו כך; והבטיחה לבוא אז אל המלך שלא כחוק, ואם תתחייב מיתה, תקבל עליה את הדין.

229 ומרדכי גזר צום על העם כמצוות אסתר והוא עצמו התחנן אל אלוהים, שלא יסתיר פניו גם הפעם מעמו הצפוי לכליה, אלא כשם שהשגיח עליו קודם לעתים קרובות וסלח לו חטאיו, כך יציל אותו גם בשעה זו מן הכיליון שנגזר (עליו). שכן לא על חטא שחטא העם הוא נתון בסכנה של מיתת דיראון, אלא מפני שהוא (מרדכי) עורר כעסו של המן, 'שלא כרעתי ולא השתחויתי (לו) ועמדתי על כך, שלא לנהוג בו הכבוד שאני נוהג בך, אדוני, והוא — אמר (מרדכי) — זמם את מזימותיו אלה מתוך כעס על האנשים שאינם עוברים על חוקיך'. אותו קול (תחנונים) עלה גם (מפי) העם אשר ביקש מאת אלוהים, שימציא להם הצלה וימלט את בני־ישראל שבכל המדינה מן הפורענות המתרגשת לבוא: כי כבר שיוו אותה לנגד עיניהם וחיוכו לה, גם אסתר התחננה אל אלוהים כמנהג אבותיה והתנפלה על הארץ ולבשה בגדי אבלות ונמנעה ממאכל וממשקה ומתענוגות והתפללה אל אלוהים שלווה ימים שירחם עליה ותי־ראה נאמנה על המלך בשעה שתופיע לפני המלך ותדבר את דבריה, ויגדל נא יפי מראה משהיה מעודו, כדי שתשתמש בשתי (הסגולות) האלה גם לשכך כעסו, אם ירגז עליה משום־מה, וגם ללמד זכות על בני עמה המפרפרים בשעה שפלו כל הק־צין, ותתעורר־נא שנאת המלך על שונאי היהודים (ועל) המתעתדים לבצע, אם יבזו להם (המלך), את מעשה ההשמד המתרגש עליהם.

234 ס. אסתר ה', א"ח לאחר שעמדה כך בתפילה לפני אלוהים שלווה ימים פשטה את הבגד ההוא ושינתה את לבושה וקישטה עצמה כיאה למלכה והלכה אל המלך עם שתי שפחות, אחת מהן תמכה בה כשהיא נשענת קצת עליה, וזו שהלכה אחריה הרימה בקצות אצבעותיה את שובל שמלתה, שירד וסרח על האדמה. פניה היו רויים אודם, ויופי ענוג ואציל משוך עליה. אף־על־פי־כן נכנסה אל המלך בפחד. וכשבאה לפניו והוא יושב על כס־או בלבוש מלכות — היה זה (מורכב) מגלימת רקמתים (מקושטת) בזהב ובאבנים טובות — ולפיכך נראה בעיניה נורא יותר. ומה גם שאף הוא הסתכל בה בתרעומת ובפנים לוהטים מחימה. מיד תקפה אותה חולשה והיא צנחה איך־אונים לרגלי אלה שעמדו לצדה. והמלך הפך לבו, ומאמין אני — ברצון אלוהים, ומתוך שחרד לאשתו, שמא תאונה לה רעה גדולה מזו מחמת יראתה, קפץ מכסאו והרים אותה בורעותיה והשיב את רוחה, כשהוא מחבקה ומדבר אליה במתק (לשון) ומבקש ממנה שתתעודד ולא תחשוש לרעות על שבאה אליו והיא לא נקראה: שכן החוק הזה, (אמר), חל רק על נתינים, ואילו היא, המולכת כמוהו, פטורה מכל עונש. תוך כדי דיבור שם בידה

239

240 את השרביט והושיט את מטהו אל צווארה כדת והסיר ממנה פחדה. עקב כל זאת שבה אליה רוחה והיא אמרה: 'אדוני, לא יקל לי להגיד לך מה עברני פתאום: כי בראותי אותך כה גדול ויפה ונורא, מיד חמקה רוחי ונשמתי עזבתני, וכשפלטת אף את המלים האלה בקושי ובחולשה תקפו אותו חרדה ומבוכה והוא אימץ את אסתר שתתעודד ותצפה לטובות, כי, אמר, נתון יתן לה, אם תבקש זאת ממני, אפילו את חצי המלכות. או ביקשה אסתר, שהוא והמן ידידו יבואו אליה להסב (אתה), כי, (כך) אמרה, עשתה משתה (בשבילם). והוא נענה לה והם באו. בין שתייה לשתייה שאל (המלך) את אסתר לגלות לו, מה בקשתה כי תוכה בכל דבר, אפילו תבקש [לקבל] את חצי המלכות. והיא דחתה את דבר בקשתה ליום הבא, אם יבוא אליה שנית עם המן למשתה.

244 וכשהבטיח המלך (לבוא) יצא המן שמח מאוד על שהוא לבדו נמצא ראוי לסעוד עם המלך אצל אסתר, ועל ששום איש אחר לא זכה לכבוד גדול כל־כך מאת המלך וה־מלכה. אולם כשראה את מרדכי בחצר נתמלא חימה: כי לא חלק לו מרדכי שום כבוד בראותו אותו. וכשבא אל ביתו קרא לאשתו זרש ולידידיו, ובמעמדם סיפר על הכבוד שזכה לו לא רק מאת המלך אלא גם מאת המלכה, שהרי (נקרא) היום כדי לסעוד לבדו אצלה עם המלך והוא קראו שוב (אליה) למחר. אך, אמר, (כל זה) אינו שווה לו כשהוא רואה את מרדכי היהודי בחצר. אמרה (לו) זרש אשתו, שיצוה לכרות עץ גבוה שישים אמה, ובבוקר יבקש מאת המלך רשות לתלות את מרדכי. שיבח (המן) את העצה וציווה את עבדיו להכין העץ ולהקימו בחצר לנקמה במרדכי. והעץ הוכן. אולם אלוהים צחק לתקוותו הרשעה של המן ובדעתו את העתיד לקרות נהנה מן המ־עשה שיבוא: שכן הדיד שנתו של המלך בלילה ההוא. ומפני שלא רצה המלך לבטל את ליל־הנדודים באפס מעשה אלא להשתמש בו לדבר שיש בו עניין למלכות, ציווה את הסופר להביא גם את ספר הזכרונות של המלכים שקדמו לו וגם את (ספר) מעשיו שלו ולקוראם לפניו. וכשהביאם וקראם (לפניו) נמצא איש אחד, שקיבל במתנה נחלת אדמה, שגם שמה נרשם, בגלל מעשה גבורה (שעשה) פעם. לאחר שהזכיר עוד איש שקיבל משאת על נאמנותו, הגיע גם אל בגתן ותיאודטס הסריסים שקשרו על המלך ומרדכי גילה (את שמותיהם). כיוון שלא אמר הסופר אלא זו בלבד ועבר (לסיפור) מעשה אחר, הפסיקו המלך ושאל, אם נרשם השכר שניתן לו. כשאמר שאין כלום, ציווה המלך לשתוק ושאל את הממונים על כך, מהי שעת הלילה. כשנודע לו שכבר בא הבוקר, ציווה להודיעו, מי מרעיו ימצאו כבר עומד לפני החצר. ונזדמן (להם) למצוא את המן, מפני שהקדים לבוא לפני השעה הרגילה, כדי לבקש מאת המלך על מות מרדכי. וכך, כשאמרו המשרתים שהמן נמצא לפני החצר, ציווה (המלך) לקרוא לו, וכשנכנס אמר לו: 'מאחר שידוע אני, שאתה לבדך ידיד דורש טוב לי, הריני

244
אסתר ה',
ט"ד

247
אסתר ו',
א"ב

מבקש ממך ליעץ אותי, כיצד אכבד איש האהוב עלי ביותר כראוי לגדיבות לבי.
 253 אמר המן בלבו: כל דעה שיחווה, למען עצמו יחווה, שהרי הוא לבדו חביב על המן
 254 לך, והביע את הדעה, שנראתה לו הטובה ביותר. ואמר: 'אם רוצה אתה להלביש
 תהילה את האיש, שאהבתו כדברך, הרכיבהו על סוס. כשהוא לובש בגד כבגדך ור'
 ביד-זהב על צווארו ואחד מרע"ך הקרובים הולך לפניו וקורא בכל העיר, שלכבוד זה
 255 זוכה האיש שהמלך מכבדו'. המן יעץ זאת כי סבור היה, ששכר זה יפול בחלקו. וה'
 מלך שמח על העצה ואמר: 'לך, קח את הסוס והלבוש והרביד ובקש את מרדכי היהודי
 ותן לו את אלה ונהג את סוסו לפניו וקרא לפניו את הדברים האלה; שכן אתה, אמר,
 רע קרוב לי. היה (אפוא) מקיים נאה כשם שהיית יועץ נאה. זה שכרו מאתנו על כי
 256 הציל את נפשי'. כיוון ששמע המן את הדברים האלה, שלא ציפה להם כלל, נודעוזה
 נפשו ויצא הלום וחסר-אונים כשהוא נוהג בסוס (ונושא) את הפורפירה ואת רביד'
 הזהב, וכשמצא את מרדכי לפני החצר לבוש שק ציווהו להסיר אותו וללבוש את
 257 הפורפירה. והלה ל. ידע את האמת וסבור היה (שהמן) לועג לו. ואמר: 'רשע באדם,
 כלום כך אתה לועג לצרותינו?' אולם כשנוכח לדעת, שהמלך נתן לו מתנת-כבוד
 זו על ההצלה שהביא לו כאשר גילה את קשר הסריסים שקשרו עליו, לבש את הפור'
 258 פירה, שהיה המלך לובש תמיד, וענד את רבידו ועלה על סוסו וסבב בכל העיר והמן
 259 הולך לפניו ומכריז, שככה ייעשה לאיש, שהמלך מחבבו וחושבו ראוי לכבוד. ולאחר
 שסובבו את העיר נכנס מרדכי אצל המלך, והמן הלך אל ביתו חפוי-ראש וסיפר בד'
 מעות לאשתו ולרעיו את אשר קרהו. והם אמרו לו, שלא יוכל עוד להתנקם במרדכי,
 כי אלוהים אתו.

יא. עוד הם מסיחים זה עם זה בעניינים אלה וסריסיה של אסתר באו והבהילו את
 260 המן אל המשתה. וסבוכדס, אחד הסריסים, ראה את עץ-התלייה העומד בבית המן,
 261 שהכין אותו למרדכי, ושאל את אחד העבדים, למי הכינו אותו. וכשנודע לו, שהוכן
 לדודה של המלכה, מפני שהמן רוצה לבקש (את נפשו) מאת המלך כדי להתנקם בו,
 262 כבש (את הדבר) בלבו לשעה. והמלך, לאחר שסעד עם המן, ביקש מאת המלכה שת'
 גיד לו, מה המתנה שהיא רוצה בה, שכן תקבל כל דבר שהיא משתוקקת לו; (והמל'
 כה) בכתה על הסכנה שעמה נתון בה ואמרה, שהיא ועמה הוסגרו להשמדה ולפיכך
 263 היא מייחדת את הדיבור על עניינים אלה: כי לא היתה מטריחה אותו, אילו ציווה
 למכור אותם לעבדות קשה, הואיל וזו צרה שאפשר לעמוד בה; והיא ביקשה שיגאלם
 264 (מכל) אלה. אז שאל (אותה) המלך יד מי היתה בדברים אלה. מכאן ואילך כבר פת'
 חה אסתר בקטיגוריה גלויה על המן וטפחה על פניו, שהוא הרשע חרש את המזימה
 265 הזאת עליהם. על כך נתפעם המלך וקם מעם המשתה (ללכת) אל גניו, והמן התחיל
 לבקש ולהתחנן לפני אסתר, שתסלח לו את חטאיו; כי הבין, שהוא נתון בצרה. וכ'

שנפל על המיטה והתחנן לפני המלכה נכנס המלך, ולמראה זה נתכעס עוד יותר וא'
 266 מר: 'רשע שברשעים, כלום מנסה אתה לאנוס את אשתי?' על כך נתבהל המן ולא
 יכול עוד להוציא הגה (מפיו). וסבוכדס הסריס ניגש וקיסרג על המן, שמצא בביתו
 עץ-תלייה מוכן למרדכי; דבר זה אמר לו אותו עבד, ששאלו (עליו), כשבא אל המן
 לקוראו אל המשתה. וסבוכדס הוסיף, שהעץ גבוה שישים אמה. שמע המלך ופסק.
 267 שלא להטיל על המן עונש אחר אלא זה שזמם על מרדכי, וגזר לתלות אותו מיד וימות
 על העץ ההוא. לפיכך נתעוררה בי הפליאה נוכח האלוהות (ובאתי) להבין את חכמתה
 268 וצדקתה, שלא זו בלבד שהענישה את המן על רשעתו, אלא אף גרמה לך, שנעשתה
 בו הנקמה שחיבל כנגד אחר, וכך זימנה להם לשאר הבריות [לקח]. שכל רעה שאדם
 מכין לחברו, שלא מדעת הוא מכין אותה בראש וראשונה לעצמו.

יב. כך מת המן, לאחר שהשתמש לרעה במעמדו הנכבד לפני המלך. והמלך נתן את נכ'
 269 סיו למלכה וקרא אליו את מרדכי, שכן גילתה לו אסתר את קרבתה אליו, ונתן לו את
 הטבעת שנתן (קודם) להמן. אף המלכה נתנה למרדכי את רכוש המן וביקשה מאת
 270 המלך לחלץ את עם היהודים מפחד (הסכנה) לחייו, והראתה לו את המכתבים שכתב
 אסתר ח',
 א"י
 (ושלח) המן בן המדתא בכל המדינה (ואמרה), שאם תאבד מולדתה ויושמדו בני-עמה
 271 לא תוכל לשאת ולחיות (עוד). והמלך הבטיחה, שלא ייעשה שום דבר שיגרום לה
 צער, אף לא יסרב לדברים שהיא ביקשה, וציווה שתכתוב (בעצמה) כל אשר ברצונה
 על היהודים בשם המלך ותשלח (את המכתבים) לאחר שתחתמם בחותמו לכל (מדי'
 נות) המלכות: שכן מי שיקרא את המכתבים החתומים בטבעת המלך לא ימרה בשום
 272 פנים את הדברים הכתובים (בהם). וכן ציווה לקרוא לסופרי המלך ולכתוב לעמים
 על היהודים, לסוכנים ולשרים המושלים בשבע ועשרים ומאה מדינה מהודו ועד כוש.
 273 והמכתבים כתובים בוז הלשון: 'המלך הגדול ארתפשרפושל למושלים ולדורשי שלומנו
 שלום. רבים הם בני-האדם, שמרוב טובה ויקר, שנהנו מהם משום נדיבותם המופלגת
 274 של המעניקים אותם, לא זו בלבד שמתעללים בנחותים מהם, אף אינם מהססים לע'
 שות עוול למיטיביהם ומכלים (בכך) את מידת הכרת-הטובה מלב הבריות, ומתוך
 גסות-רוח הם מעזים פניהם בפני אלה שגרמו להם טובות שלא ציפו להן. סבורים
 275 הם, שיעלמו מעיני האלוהות במעשיהם אלה ויתמלטו מעונש מידה. בהם גם אלה
 שהופקדו על-ידי ידידיהם על הנהלת המדינה והם, מתוך טינה שהם רוחשים לאנשים
 מסוימים, מתעים את השליטים בהאשמות-שווא ובעלילות-דברים ומעוררים אותם
 276 לכעוס על אנשים שלא עשו כל עוול, והללו ניתנים בגלל זה בסכנת-מוות. (שאמנם
 כך הוא) הדבר ניתן לנו לראות לא מימים קדמונים או (ממעשים) ידועים מפי הש'
 מועה, אלא ממה שנעשה מתוך עזות לעינינו, באופן שלהבא לא נשעה עוד אל דיבות
 רעות ואל קיטרוגים, אף לא לדברים שאחרים מגסים לשדלנו בהם, כי אם נשפוט

(רק) את הדברים הידועים לנו בעצמנו כמעשים שנעשו ונענוש. אם יהיו טעונים עזי
 277 נש, ונחון, אם לא כן, ונשים לבנו למעשים גופם ולא לשיחת כני-אדם. כך הוא המ-
 עשה בהמן בן המדתא, עמלקי לפי גזעו, שאף-על-פי שהיה איש זר לדם הפרסים,
 נתקבל אצלנו כאורח ונהנה ממידת הנדיבות (שאנו נוהגים) בכל הבריות, עד כדי כך
 שמאותו זמן ואילך נקרא בכינוי 'אבי' והבריות היו כורעים ומשתחוים לו תמיד
 והוא נחל כבוד-מלכות. משנה לנו מכל אדם, והוא לא נשא את אושרו בתבונה ולא
 278 סכן בשכל טוב את הטוב הרב, אלא התנכל לי, שמדי שלטונו, (ואמר) לקחת ממני
 את המלוכה ואת נפשי לאחר שביקש לאבד במעל ובמרמה את מרדכי מיטיבי וגוא-
 לי, ואת אסתר, החולקת עמי בחיים ובשלטון; שכן רצה בדרך זו להעביר את השל-
 279 טון לידי אחרים לאחר שירחיק מעלי את (ידידי) הדורשים טובתי, ואולם משנתברר
 לי שהיהודים, אשר נועדו לכליה על-ידי הרשע הזה, אינם אנשים רעים אלא בני
 אדם, שאורח-חיים משובח להם ודבקים באלוהים, שקיים את המלוכה בידי ובידי
 אבותי, לא זו בלבד שאני מנקה אותם מן העונש (הידוע לכם) מתוך המכתבים שגש-
 לחו קודם-לכן על-ידי המן — יפה תעשו, אם תתעלמו מהם — אלא רוצה אני, שיכוב-
 280 דו בכל הכבוד, והוא, אשר חיבל (תחבולות) אלה עליהם, הרי תליתי אותו ואת מש-
 281 פחתו לפני שערי שושן. אלוהים הצופה הכל הוא שהטיל עליו את העונש הזה, והנני
 גוזר עליכם לפרסם את פתשגן המכתב הזה בכל מלכותי ולהניח ליהודים לחיות בש-
 לום פמצוות חוקיהם המיוחדים ולסייע בידם שינקמו מאלה שהצרו להם בעת צרתם
 282 בשלושה-עשר בחודש השנים-עשר, הוא אדר, בעצם היום הזה: שכן זה היום עשה
 להם אלוהים ליום ישועה תחת (יום) אבדון, ויהא יום טוב לדורשי טובתנו וזכרון-
 283 עונש למתנכלים לנו. אף רוצה אני, שתדע (כל) עיר וכל אומה, שאם תמרה אחת מן
 הפקודות הכתובות (כאן), תישמד באש ובחרב. המכתב הזה יפורסם בכל (רחבי)
 הארץ הנתונה למשמעתנו ויהיו נא (היהודים) נכונים בכול ליום המיועד למעלה להי-
 נקם מאויביהם.
 284 יג, אסתר ח', ס"ד
 והרצים בסוסים הנושאים את המכתבים יצאו מיד ומיהרו לדרך שנועדה להם. וכש-
 יצא מרדכי לבוש בגד מלכות וכתר-זהב (לראשו) וענוד רביד, ראוהו היהודים שב-
 285 שושן והוא מכובד כבוד כזה מטעם המלך ונראה להם, שאושרו הוא כאושרם. וכש-
 נתפרסמו מכתבי המלך היו שמחה ואורה של ישועה ליהודים בעיר ובמדינה. עד
 שרבים מעמים אחרים מלו את ערלתם מפחד היהודים וזה שימש להם מחסה מן הס-
 286 כנה. כי בשלושה-עשר בחודש השנים-עשר, הקרוי אדר אצל העברים ודיסטרוס
 אצל המוקדונים, (כך) הודיעו אלה שהביאו את מכתבי המלך, יאבדו היהודים את
 287 אויביהם בעצם היום שבו היו עתידים להינתן בסכנה. ומושלי הפחות והשליטים
 וסופרי המלך נהגו כבוד ביהודים, כי פחד מרדכי הכריח אותם להתבונן במעשיהם.

(וכך) אירע שבשעה שהגיע מכתב המלך לכל (רחבי) הארץ אשר תחת ידו, הרגו
 288 היהודים בשושן כחמש-מאות מאויביהם. וכשסיפר המלך לאסתר על מספר ההרגים
 289 (בעיר) וכי לא יידע את אשר אירע לאלה שבמדינה, ושאל מה רצונה עוד ויעשה,
 ביקשה אסתר שתינתן רשות ליהודים לעשות כך באויביהם הנשארים גם כיום הבא
 ושעשרת בני המן ייתלו. אז ציווה המלך את היהודים (לעשות) גם זאת, כי לא יכול
 290 לסרב לאסתר בשום דבר, והם נקהלו שוב בארבעה-עשר לחודש דיסטרוס והרגו
 כשלוש מאות מאויביהם ולא נגעו בשום דבר מרכוש אויביהם. גם מידי היהודים
 291 שבמדינה ובשאר הערים מתו שבע ריבואות וחמשת-אלפים משונאיהם. את אלה הר-
 292 גו בשלושה-עשר לחודש ואת היום למחרתו עשו יום חג. בדומה לכך נקהלו היהודים
 בשושן בארבעה-עשר ובחמישה-עשר לאותו חודש ועשו משתה בדם. על כן חוגגים
 גם כיום כל היהודים שבעולם הנושב את הימים האלה ושולחים מנות איש לרעהו.
 293 כי מרדכי כתב אל היהודים שבמלכות ארתכשרפוש לקיים את הימים האלה ולעשותם
 ימים טובים ולצוות עליהם לבניהם אוריהם, למען יתקיים החג עד עולם ולא יסוף
 294 ויאבד זכרו: כי לאחר שעתידים היו ליהרג על-ידי המן בימים אלה, ונחלצו מן הס-
 כנה ואף לקחו נקם בשונאיהם, יעשו מעשה נכון, אם ישמרו אותם בהודיה לאלוהים.
 295 לפיכך חוגגים היהודים את הימים הנזכרים למעלה וקוראים להם פורים. ומרדכי
 296 היה גדול ומפואר לפני המלך ושותף לו בשלטון ונהנה גם מתבירות המלכה; על-
 ידיהם הוטבו. גם ענייני היהודים למעלה מכל אשר קיוו. אלה היו הקורות אותם
 בימי מלכות ארתכשרפוש.
 297 משמת הכוהן הגדול אלישיב ירש יוידע בנו את הכהונה הגדולה. וכשמת גם הוא קי-
 בל משרתו יוחנן בנו, בגללו חילל בגוהי שר-צבאו של ארתכשרפוש [השני] את בית-
 המקדש והטיל מס-עובד על היהודים: היה עליהם לשלם מכספי הציבור חמישים
 298 דראכמות לכל כבש קודם שהקריבו קרבנות התמיד. וזה שגרם לכך: ליוחנן היה אח
 299 (ושמו) ישוע. בגוהי, שהיה ידידו, הבטיחו להשיג לו את הכדונה הגדולה. מתוך ביי-
 טחון זה בא ישוע לידי קטטה עם יוחנן בבית-המקדש והרגיו את אחיו עד כדי כך,
 שזה הרגו מתוך כעס. זה (בלבד), שיוחנן ביצע פשע גדול זה באחיו בעוד הוא (יוחנן)
 משמש ככהונה בבית-המקדש, היה מעשה נורא; ונורא ממנו — שלא נעשה (מעולם)
 300 כמעשה האכזרי והנרשע הזה לא אצל ההלנים ולא אצל הבאבארים. ואמנם לא הע-
 לים אלוהים את עיניו מזה, ומטעם זה נשתעבד העם ובית-המקדש חולל על-ידי
 הפרסים. שכן משנודע לבגוהי שר-צבאו של ארתכשרפוש, שיוחנן הכוהן הגדול של
 היהודים רצח את אחיו בן-אמו בבית-המקדש, מיד התייצב בפני היהודים ופתח וא-
 301 מר בכעס: 'העזתם לבצע (מעשה) רצח בבית-מקדשכם'. וכשניסה להיכנס אל ההיכל
 (רצו הם) למונעו מכך. אך הוא אמר אליהם: 'כלום אינני טהור מזה שרצח בבית'

המקדש? ולאחר שאמר את הדברים האלה נכנס להיכל. וזה ששימש לו לבגוהי תר-
אנה והוא נפרע מן היהודים שבע שנים על מותו של ישוע.

ב. 302 כשנפטר יוחנן מן העולם ירש ידוע בנו את הכהונה הגדולה אחריו. גם לו היה אח
ושמו מנשה. סנבלט, כותי לפי גזעו (וזה גם מוצא השומרונים), שנשלח כפחה לשומ-
303 רון על-ידי דריוש המלך האחרון, ידע שירושלים היתה עיר מפוארת ומלכיה הסבו
טרדות רבות לאשורים ולתושבי חילת-סוריה, ושמה לתת לו למנשה (זה) את בתו
הקרויה ניקאסו לאשה, כי מאמין היה, שנישואים אלה ישמשו לו ערובה לחיבת עם
היהודים כולו.

ח. א. 304 באותו זמן מת באיגי פיליפוס מלך המוקדונים, לאחר שנרצח בצדייה בידי פאבסאני-
305 אס בן קראסטוס ממשפחת הארסטים. אלכסנדרוס בנו תפס את המלוכה, עבר את
ההלספונטוס והתנגש עם שרי-הצבא של דריוש על הגראניקוס וניצחם. לאחר שעלה
על לודיה ושיעבד את יוגיה ועבר את קאריה השתער על המקומות שבפאמפיליה,
כפי שסופר במקום אחר.

ב. 306 וזקני ירושלים התמרמרו על כך, שאחיו של ידוע הכהן הגדול, שנשא נכריה, הוא
307 שותף לכהונה הגדולה, ועוררו מהומה נגדו. כי סבורים היו, שנישואים אלה (עלולים)
לשמש מעלת-סולם (לכל) אלה שירצו לעבור על חוקי נישואי-נשים, ודבר זה ישמש
308 ראשית להתערבותם בנכרים. והרי גם הגלות הראשונה ופורענויותיה נגרמו להם
על-ידי זה שכמה אנשים נהגו זלוול בעניין הנישואים ונשאו נשים שלא מבנות המ-
קום. הם דרשו אפוא ממנשה שיפירד מאשתו או שלא יקרב אל המזבח. הואיל וגם
309 הכהן הגדול התמרמר יחד עם העם ומנע את אחיו (מלקרוב) אל המזבח, בא מנשה
אל סנבלט חותנו ואמר, שאמנם הוא אוהב את ניקאסו בתו, אלא שאין הוא רוצה להפ-
310 כיד בגללה את משרת הכהונה, הגדולה שבמשרות בעם ונחלם משפחתו מאז. הבטיח לו
סנבלט, שלא זו בלבד שישמור לו את הכהונה, אלא גם ישיג לו את השלטון עם מש-
רת הכהונה הגדולה וימנה אותו מושל על כל המקומות, שהוא עצמו שלט בהם, אם
(רק) ירצה לדור עם בתו, ואמר שיבנה על הר גריזים, שהוא הגבוה בהרי שומרון,
311 בית-מקדש הדומה למקדש שבירושלים, (והוסיף) והבטיח שיעשה זאת על דעת המ-
לך דריוש. בגלל הבטחות אלה רמה רוחו של מנשה והוא נשאר אצל סנבלט בהא-
312 מינו, שיקבל את הכהונה הגדולה כמתנת דריוש; כי סנבלט כבר היה זקן. והואיל
וכוהנים וישראלים רבים היו קשורים בנישואים כאלה, היו אנשי ירושלים שרויים
במבוכה לא-קטנה. כי כל (אלה) עברו אל מנשה, וסנבלט סיפק להם כסף וחילק להם
אדמה לעובדה ולשבת עליה והשתדל לגרום נחת-רוח בכל הדרכים לחתנו.

ג. 313 באותו זמן שמע דריוש, שאלכסנדרוס עבר את ההלספונטוס והתגבר על פחותיו בק-
רב על הגראניקוס והוא מתקדם והולך, ואסף חיל פרשים ורגלים והחליט לצאת לק-

ראת המוקדונים בטרם יעלו ויכבשו את אסיה כולה. לאחר שחצה את נהר פרת וע-
314 בר את הר טאברוס שבקיליקיה, חיכה לאויב באיסוס שבקיליקיה, כדי להילחם בו שם.
שמת סנבלט שדריוש ירד ואמר למנשה, שימלא את הבטחותיו מיד כשיחזור דריוש,
315 לאחר שיכריע את האויב. כי לא הוא בלבד, אלא הכול באסיה בטוחים היו, שהמוקדו-
נים אף לא יבואו כלל לידי תגרת-ידיים עם הפרסים בגלל רוב המונם. אך לא כאשר
316 ציפו אירע. כי המלך התנגש במוקדונים ונחל מפלה וחלק גדול מצבאו אבד והוא
(עצמו) ברח אל פרס. לאחר שאמו ואשתו וילדיו נלקחו בשבי. וכשבא אלכסנדרוס
לסוריה כבש את דמשק והתגבר על צידון וצר על צור. ושלח מכתבים אל הכהן הג-
דול של היהודים ודרש לשלוח לו חיל-עזרה ולהמציא מזונות בשביל הצבא ולהעלות
לו אותן המתנות שהיו נותנים קודם לדריוש בתורת מס, ולבחור (בכך) את ידידותם
של המוקדונים, והוא לא יתחרט על כך. ענה הכהן הגדול לאנשים שהביאו את המכ-
318 תבים, כי שבועה נשבע לדריוש, שלא ירים זינו עליו, ואמר שלא יפר את השבועה
הזאת כל עוד דריוש בחיים. כששמע אלכסנדרוס (את הדברים) נתמלא כעס. אמנם
319 לא החליט להניח ידו מצור שעמדה להיכבש, אולם איים, שלאחר שיכניענה בכוח
ייצא למלחמה על הכהן הגדול של היהודים ויורה את כולם לקח, למי הם חייבים
לשמור שבועתם. לפיכך עמל ושקד על מצור (העיר) צור ולכדה. ולאחר שכלכל את
320 העניינים בה עלה על העיר של אנשי עזה וצר עליה ועל מפקד המצודה, ששמו
באפימסיס.

ד. 321 וסנבלט חשב, שנודמנה לו שעת-כושר לפעולו, התייash מדריוש ולקח שמונת-אלפים
מנתיניו ובא אל אלכסנדרוס ומצאו כשהוא פותח במצור על צור, ואמר שהוא מוסר
לו את המקומות שהוא מושל בהם וישמח לקבלו לאדון (לו) תחת המלך דריוש. מש-
322 קיבל אותו אלכסנדרוס בסבר פנים יפות התחזק סנבלט במזימותיו, ואז הביא את
טענותיו לפני המלך וסיפר (לו), שיש לו חתן מנשה והוא אחיו של ידוע הכהן הג-
דול של היהודים; והואיל ורבים אחרים מבני עמו עומדים לימינו, הוא רוצה עתה
לכנות בית-מקדש במקומות הנתונים לשלטונו. דבר זה הוא לתועלת גם למלך, שכר-
323 חם של היהודים ייחצה לשניים, כדי שהעם לא יהיה בדעה אחת ומאוחד (כולו). אם
יתמרד פעם, ולא יהיה קשה למלכים, כשם שהיה קשה קודם לשליט האשורים. ומ-
324 שהסכים אלכסנדרוס הכניס סנבלט את כל מרצו (בעניין) ובנה את בית-המקדש ומי-
נה את מנשה לכוהן, וחשב שתהיה זאת המתנה הגדולה ביותר לצאצאי בתו העתידיים
להיוולד. לאחר שעברו שבועה חודשים במצור על צור ושני חודשים במצור על עזה
325 מת סנבלט. וכשכבש אלכסנדרוס את עזה מיהר לעלות על ירושלים העיר. שמע הכו-
326 הן הגדול ידוע על כך והיה שרוי באימה ובפחד ואובד-עצות, כיצד יתראה פנים
את המוקדונים בשעה שמלכם כועס בגלל מריו הקודם, וכן קרא את העם לתפילה

הקריב עמו קרבן לאלוהים וביקש מלפניו, שיגן על העם ויחלצו מן הסכנות המת-
 327 רגשות לבוא עליו. ואחרי הקרבת הקרבן שכב לישון, [ואז] הודיעו אלוהים דבר בח-
 לום, שיתחזק ויקשט את העיר בזרים ויפתח את השערים ויקבל את פניהם כששאר
 האנשים לבושים לבנים והוא והכוהנים בבגדיהם כחוק, ולא יחששו פן תאונה להם
 328 רעה, כי עין אלוהים עליהם. כאשר קם משנתו שמח בנפשו מאוד וסיפר לכול את
 דבר אלוהים שהיה אליו, ועשה ככל אשר הוגד לו בחלום וחיכה להופעת המלך.
 329 ה. וכששמע שהוא לא רחוק מהעיר, יצא עם הכוהנים והמון האזרחים וערך את קבלת-
 הפנים, בשוותו לה הוד קדושה שלא כפגישתם של שאר העמים, במקום אחד הקרוי
 צופים. פירושו של שם זה בתרגומו ללשון הלנית הוא מצפה, מפני שאפשר היה לר-
 330 אות משם את ירושלים ואת בית המקדש. היו הפיניקים והכשדים, שהלכו אחרי המ-
 לך, סבורים, שהוא יתן (להם) רשות לשדוד את העיר ולהרוג את הכוהן הגדול מתוך
 עיניו; דבר זה קרוב היה (להתקבל) על הדעת לפי הכעס שכעס המלך. אולם הי-
 331 פוכו של דבר אירע, כי כשראה אלכסנדרוס עוד מרחוק את ההמון בבגדים הלבנים
 ובראשו עומדים הכוהנים בבגדי-הבזץ שלהם ואת הכוהן הגדול בבגד התכלת הרקום
 זהב ועל ראשו המצנפת ועליה ציץ-הזהב, שבו כתוב שם אלוהים, התקרב אליו לב-
 332 דו וכרע והשתחוה לפני השם והקדים בשלומו של הכוהן הגדול. וכשבירכו היהודים
 כולם יחד בקול אחד את אלכסנדרוס והקיפוהו, נבהלו מלכי סוריה ושאר (האנשים)
 333 למעשהו זה וחשבו, שדעתו של המלך נטרפה עליו. רק פארמניון ניגש אליו ושאלו,
 על שום מה השתחוה הוא לפני הכוהן הגדול של היהודים בעוד שכל הבריות כור-
 עים ומשתחוים לפניו; אמר לו: 'לא לפניו כרעתי והשתחוויתי, אלא לפני האלוהים,
 334 שהוא נתכבד להיות כוהן גדול לו. כי את האיש הזה בדמותו של עכשיו ראיתי בש-
 נתי, כשהייתי בדיאון שבמוקדון; וכשהייתי תוהה ומהרהר עם נפשי כיצד אשתלט
 על אסיה, זירו אותי שלא להתמהמה אלא להתחזק ולצאת לדרך; הוא עצמו ינהג את
 335 צבאותי וימסור (לי) את מלכות הפרסים. מאז לא ראיתי שום איש אחר בבגד כזה.
 וכשאני רואה עכשיו את זה ונוכח במראה שבשנתי ובזירי, סבורני, שבשליחותו
 של אלוהים ערכתי את מסע-המלחמה ואנצח את דריוש ואחריב את כוחם של הפר-
 336 סים ואצליח בכל אשר יש בכוונתי (לעשות)'. אחר דבריו אלה אל פארמניון נתן את
 ידימינו לכוהן הגדול ובא אל העיר, והיהודים רצים על ידו. אז עלה אל בית-המק-
 דש והקריב לאלוהים לפי הוריות הכוהן הגדול, וחלק כבוד לכוהן הגדול ולכוהנים
 337 כראוי (להם). וכשהראו לו את ספר דניאל, בו אמר (הנביא) שאחד מההלנים יהרוס
 את מלכות הפרסים, אמר בלבו שהוא האיש המיועד ושמה ושילח אותה שעה את העם.
 8 למחרת קרא ואמר להם לבקש (ממנו) מתנות כחפצם. אז ביקש הכוהן הגדול, שיר-
 שה להם לקיים את חוקי אבותיהם ושתהא השנה השביעית פטורה ממסים; והוא נתן

(להם) הכול. (ועוד) ביקשו ממנו, שירשה גם ליהודים שבבבל ובמדי לשמור את חו-
 קיהם, והוא הבטיח בשמחה לעשות בקשתם. וכשאמר להמון, שאם יש בהם הרוצים
 339 לצאת אתו למלחמה וגם יוסיפו להיות דבקים במנהגי אבותיהם וחיים לפניהם, הריהו
 מוכן לקחתם אתו, בחרו רבים לצאת אתו למלחמה.
 340 ולאחר שקבע אלכסנדרוס את העניינים האלה בירושלים יצא למלחמה על הערים
 הסמוכות. אך כל האנשים שבא אליהם קיבלו אותו בחיבה. והשומרונים, אשר המט-
 רופולין שלהם באותו זמן היתה שכם החונה ליד הר גריזים והמיושבת אנשים שפר-
 שו מעם היהודים, בראותם שאלכסנדרוס חלק ליהודים כבוד ויקר עד כדי כך, הת-
 341 ליטו להכריז (על עצמם) כי יהודים הם. שכן מטבע השומרונים הוא, כפי שכבר אמר-
 נו קודם באחד המקומות: כשהיהודים נתונים בצרה, הרי השומרונים מכחישים שהם
 קרוביהם ומודים אותה שעה על האמת; אולם כשהם רואים, שהמזל מאיר להם (ליהו-
 דים) פנים קצת, הריהם ממהרים להתחבר אליהם ואומרים שהם קרובים להם ומת-
 342 ייחשים על אפרים ומנשה, בניו של יוסף, וכן פגשו את המלך, במרחק קטן מאוד
 מירושלים, בפאר (רב) ובמראות של התלהבות גדולה למענו. וכששיבח אותם אלכ-
 סנדרוס ניגשו אליו אנשי שכם וצירפו גם את החיילים ששלח סנבלט אליו, וביקשו-
 343 הו לבוא אל עירם ולכבד גם את בית-המקדש שלהם. והוא הבטיחם לראות את המק-
 דש ההוא לכשישוב אליהם. ואולם משביקשו שיניח להם את המס בשנה השביעית,
 344 מפני שאינם זורעים בה, שאלם מי הם שהם מבקשים זאת, וכשאמרו (לו) שעברים
 הם, אלא שהם קרויים צידונים שבשכם, חזר ושאל אותם אם יהודים הם. אמרו לו,
 שאינם יהודים. אמר (להם): 'הרי אני נתתי (זכויות) אלה ליהודים. ברם, לאחר שא-
 345 שוב ותבררו לי ביתר דיוק, אחליט ואעשה'. כך הפטיר את תושבי שכם. אך את חיי-
 לי סנבלט ציווה ללכת אחריו למצרים, כי יתן להם שם נחלות-אדמה. וכן עשה לא-
 חר זמן קצר בתיפאס והטיל עליהם לשמור על הארץ הזאת.
 346 וכשמת אלכסנדרוס נחלקה מלכותו בין יורשיו, ואילו המקדש על הר גריזים נשאר.
 וכאשר נאשם איש מאנשי ירושלים באכילת טרפה, בחילול שפת או בדבר-עברה
 אחר ממין זה, ברח אל אנשי שכם ואמר שגורש שלא כדין. באותו זמן מת הכוהן
 347 הגדול ידוע וחוניו בנו ירש את הכהונה הגדולה, כאלה היו אז פני הדברים בקרב
 אנשי ירושלים.